ΕΤΟΣ Ι. ΑΡΙΘ. 22.

ΙΩΝΙΚΗ ΜΕΛΙΣΣΑ.

ΣΜΥΡΝΗ, τῇ 24 Αὐγούστου, 1851.

Ο ΚΑΛΟΣ ΠΛΟΥΣ.

—o—

Ἐκ τῶν καλλίστων καὶ βραχέων τοῦ κόσμου τούτου ταξειδίων εἶναι ἀναντιῤῥήτως καὶ τὸ ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Σμύρνην καὶ Βυζάντιον, ἡ ἀνάπλιν, ἀγαπητὸν καὶ παθητὸν παρὰ πᾶσιν Ἕλλησι καὶ φιλέλλησι, διότι ἐντεῦθεν καταμανθάνοντες πολλοὺς τόπους ὡραίους, ἀξιολόγους καὶ ὀνομαστοὺς εἰς τὴν παλαιὰν καὶ τὴν νεωτέραν ἱστορίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Ἐν πρώτοις ἡ πόλις τῆς Ἀθηνᾶς ἡ κλεινὴ πατρὶς τοῦ Σωκράτους καὶ Πλάτωνος καὶ Σοφοκλέους, ὅσον καὶ ἂν ἀσχημίσθη καταθλιβομένη ὑπὸ τοῦ Παυαρισμοῦ, σώζει πάντοτε τὴν φυσικὴν αὐτῆς χάριν καὶ ἑλκυστικότητα, οὕτως εἰπεῖν, περιέχουσα, ἐκτὸς πολλῶν περιέργων ἀρχαίων λειψάνων καὶ πολλοὺς σοφοὺς ἄνδρας, καὶ τὴν μεγίστην τοῦ ἔθνους βιβλιοθήκην, ἡ ὁποία ἔχει πολλὰς ἐσέτι καὶ οὐσιώδεις ἐλλείψεις, ἀμελουμένη, ὡς καὶ ἄλλα πολλά, ὑπὸ τοῦ Παυαρισμοῦ, μὴ ἀγαπῶντος ἐν Ἑλλάδι τὴν Παυαρικὴν παιδείαν καὶ εὔκλειαν.

Μὴ ὑπαρχόντων Ἑλληνικῶν ἀτμοπλοίων εἰς τὸν διάπλουν τοῦ Αἰγαίου, τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τῆς Προποντίδος, διότι ὁ Παυαρισμὸς δὲν ἐφρόντισεν ἐξ ἀρχῆς οὐδὲ περὶ τούτου, (ἐνασχολούμενος ἐπιμελῶς εἰς τὸ φατριάζειν καὶ διαιρεῖν καὶ καταθλίβειν τὸν Ἑλληνισμὸν διὰ λόγους ἰδίους ἀποκρύφους), ἐπέβην μίαν τῶν ἡμερῶν ἐπί τινος Γαλλικοῦ ἀτμόπλου ἐκ Πειραιῶς, ἵνα ἐπισκεφθῶ τὴν Πατρίδα τοῦ Ὁμήρου καὶ τὴν καθέδραν τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, πρώτου καὶ μεγίστου τῶν Χριστιανῶν Αὐτοκρατόρων. Ἀναχθέντες λοιπὸν εἰς τὸ πέλαγος τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου τὴν αὐγὴν παρηλλάξαμεν ἐκ τοῦ πλησίον πρὸ μεσημβρίας τὸ Σούνιον ἄκρον, ἐφ' οὗ σώζονται μέχρι τοῦ νῦν τινὲς στῆλαι παλαιοῦ Ἑλληνικοῦ ναοῦ. Εἴχομεν ἐκ δυσμῶν τὴν θέαν τῆς ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν, τοῦ Ὑμηττοῦ καὶ Βριλληνοῦ καὶ Πάρνηθος, ὀρέων τῶν Ἀττικῆς, καὶ τῶν κορυφῶν τοῦ Ἑλικῶνος ἔτι ἀπώτερα τῆς Γερανείας κατὰ τὴν Μεγαρίδα καὶ τῆς Ἀκροκορίνθου, καὶ τοῦ Ἀραχναίου τῆς Ἀργολίδος. Μεταξὺ δὲ αὐτῶν καὶ ἡμῶν ἔκειντο αἱ νῆσοι Αἴγινα, Σαλαμὶς, Ὑδρέα, Βέλβινα. Ἡ νῆσος Βέλβινα, πλησιεστέρα οὖσα πρὸς τὸ Σούνιον λέγεται σήμερον Ἅγιος Γεώργιος, ἀπὸ τῆς αὐτόθι Ἐκκλησίας, καὶ κατοικεῖται ὑπό τινων ποιμένων Ὑδραίων. Τὸ πάλαι ὅμως ἦτο καλῶς κατοικημένη δίδουσα καὶ αὐτὴ φόρον εἰς τὸ ταμεῖον τῶν Ἀθηνῶν, ὡς φαίνεται ἀπὸ τὰς ἐπιγραφάς της ἀνακαλυφθείσας πρό τινων ἐτῶν ἐν Ἀθήναις. Πρὸς νότον καὶ ἀνατολὰς ἐβλέπομεν ἄσμενοι, θέαμα χαριέστατον καὶ μοναδικὸν ἐν τῇ Οἰκουμένῃ, τὰς πολλὰς καὶ κατὰ διαστήματα συμμέτρως πως παραλειμένας νήσους καὶ νησίδας τοῦ Αἰγαίου, ὡς ἐρασμίας τινὰς κόρας τοῦ Ποσειδῶνος, μεγάλας καὶ μικρὰς, ἀφορώσας τρόπον τινὰ πρὸς τοὺς διαπλέοντας, ἵνα ἑλκύωσι τοὺς πάντας πρὸς τὰ ἐν αὐταῖς φυσικὰ θέλγητρα. Παρήλθομεν περὶ μεσημβρίαν τὴν ἀῤῥενωπὴν τοῦ Σιμωνίδου πατρίδα καὶ τὴν ἔρημον Γύαρον καὶ τὴν πενιχρὰν κατὰ τὸ φαινόμενον, πραγματικῶς δὲ πλουσίαν καὶ καλῶς ἑλληνίζουσαν νῆσον τοῦ φιλοσόφου Φερεκύδου, καὶ εὑρέθημεν τὴν νύκτα εἰς τὸ Ἰκάριον πέλαγος.

Κατὰ τὴν αὐγὴν τῆς ἐπιούσης εἴχομεν ὄπισθεν ἡμῶν τὴν Μέλαιναν ἄκραν τῆς Ἐρυθραίας Χερσονήσου καὶ τὸ ἐπ' αὐτῆς ὑψηλὸν καὶ εὔθηρον ὄρος τὸν Μίμαντα περιοικούμενον ἐν μέρει ὑπὸ ἀπηνῶν καὶ μισοχρίστων ἀνδρῶν, οἵτινες συνεκατόρθωσαν τὴν πολυδάκρυτον ἐκείνην τῆς εὐάνδρου Χίου πανωλεθρίαν. Ἔπειτα ἐκ δεξιῶν μὲν τὴν Φωκαΐδα γῆν καὶ τὴν Λεύκην μετὰ τῶν

παρακειμένων Μυρμήκων σκοπέλων, ἐξ ἀριστερῶν δὲ τὴν νῆσον Δρυμοῦσαν, ἡ ὁποία λέγεται κοινῶς καὶ Μακρονῆσι ὑπὸ τῶν ναυτιλλομένων. Κατοικεῖται δὲ ὑπὸ Χίων καὶ ἄλλων ὁμογενῶν γεωργῶν, ἁλιέων καὶ μεταπρατῶν, ἔχουσα καὶ ἐκκλησίαν κτισθεῖσαν νεωστί. Ἡ νησὶς αὕτη ἦτο καὶ τὸ παλαι κατοικημένη, πολλὴ δὲ ὕλη τῶν παλαιῶν αὐτῆς κτιρίων χρησιμεύει σήμερον εἰς τὰς οἰκοδομὰς τῆς Σμύρνης. Κειμένη δὲ πρὸ τοῦ Σμυρναίου κόλπου, ὅπου εἰσέρχεται πανταχόθεν πολλὴ ναυτιλία, θέλει ἀκουάσει πιθανῶς καὶ αὕτη ποτὲ διὰ τοῦ ναυτικοῦ, ὡς ἡ Μεγίστη κατὰ τὴν Δυσίαν.

Προχωροῦντες ἀπὸ τὸν Ἑρμαῖον εἰς τὸν Σμυρναῖον κόλπον ἐβλέπαμεν ἄπωθεν τὴν ἐρατεινὴν θέσιν τῶν παλαιῶν Κλαζομενῶν, πατρίδος μεγάλου τινὸς φιλοσόφου τοῦ Ἀναξαγόρου, τοῦ ἐπονομασθέντος Νοῦς, καὶ ἄλλων ἐνδόξων ἀνδρῶν. Ἄνωθεν τῆς νῦν θέσεως τῶν Κλαζομενῶν κεῖνται τὰ Βρούλα ἢ Βουρλά, πολιχνὴ χριστιανική, εὐανδροῦσα καὶ ἔχουσα τὸν ἀγαθὸν διδάσκαλον καὶ ἱεροκήρυκα Κύριλλον. Πρὸ δὲ τῶν Κλαζομενῶν κεῖται ἡ Μαράθουσα, νησίδιον λεγόμενον τὰ νῦν Ἅγιος Ἰωάννης, ὅπου μετῳκισθησαν ποτὲ οἱ Κλαζομένιοι, φεύγοντες τὴν ἐσβολὴν τῶν Περσῶν. Τὴν νησίδα ταύτην ἠθέλησεν ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος νὰ ἑνώσῃ μετὰ τῆς ξηρᾶς διὰ χώματος, δι' οὗ καὶ σήμερον ἔρχονται πολλοὶ τῶν προσκυνητῶν ἐκ τῆς περαίας εἰς τὴν Μαράθουσαν. Ἡ Ἐρυθραία Χερσόννησος συνδέεται μετὰ τῆς λοιπῆς Ἰωνίας διά τινος πενηκοντασταδίου ἰσθμοῦ, τὸν ὁποῖον ὁμοίως ἐπεχείρησε νὰ ἐγκόψῃ ὁ ῥηθεὶς μέγας δωρικτήτωρ, ἵνα ἑνώσῃ τοὺς κόλπους Ἑρμαῖον καὶ Ἐφέσιον.

Σημειωτέον, ὅτι ὁ Ἑρμαῖος κόλπος ὠνομάσθη οὕτως ἀπὸ τοῦ εἰς αὐτὸν ἐκβάλλοντος Ἕρμου ποταμοῦ τὸν ὁποῖον οἱ Ὀθωμανοὶ λέγουσι Κεδὶς ἤτοι Καδήσιον, ὡς κατερχόμενον ἀπὸ τῶν ἐν τῇ Φρυγίᾳ Κάδων, πλησίον τῆς παλαιᾶς, ὅπου ὑπάρχουσιν αἱ πηγαὶ τοῦ ποταμοῦ. Προσθέτομεν ἐνταῦθα, ὅτι φαίνονται καλῶς μακρόθεν καὶ ὁ Μπέτυμνος καὶ ἄλλα ὄρη τῆς μεγάλης Λέσβου.

Κατὰ τὸν πορθμὸν τοῦ Ἑρμαίου κόλπου τὸν Σμυρναῖον κόλπον, ὅπου ὑπάρχουσι πολλὰ ῥηχᾶ, σχηματιζόμενα ἐκ τῆς καταφερομένης ὑπὸ τοῦ Ἕρμου ἰλύος, ὑπάρχει τὸ Ἀχίλλειον, φρούριον ὀχυρωμένον, φυλάττον τὴν εἴσοδον τοῦ Σμυρναίου κόλπου. Ὁ Στράβων προλέγει, ὅτι ὁ Ἕρμος θέλει κλείσει ποτὲ τὸν κόλπον τοῦτον. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἔκτοτε δὲν συνέβη τὸ κακὸν τοῦτο, ἂς ἐλπίζωμεν, ὅτι οὐδέποτε συμβήσεται, τοὐλάχιστον ἐπὶ πολλὰς ἑκατονταετηρίδας. Ἐὰν δὲ συμβῇ ποτέ, ὁ μὴ γένοιτο, προλέγομεν, ὅτι θέλει ἐλαττωθῇ πολὺ ἡ τῆς Σμύρνης ἐμπορία, μετοφερομένη εἰς τὰ Βρούλα, τὴν Δρυμοῦσαν, τὴν Λεύκην καὶ τὴν Νέαν Ἔφεσον. Σήμερον τὰ μεγάλα πλοῖα διαπορθμεύονται παρὰ τὸ Ἀχίλλειον.

Ἠράξαμεν τέλος εἰς τὴν Σμύρνην ἔχοντες πρὸ ἡμῶν κατ' ἀνατολὰς τὴν δυτικὴν τῆς πόλεως ταύτης πλευρὰν καὶ τὸν *Πάγον* τὸ βουνὸν ἐστεφανωμένον ὑπὸ ἄκρας τειχισμένης, καὶ τ' ὄρος *Μαστουσίαν*, ἐκ δεξιῶν δὲ τὸ *Κορδίκιον* ὄρος, τοῦ ὁποίου ἡ κορυφὴ λέγεται κοινῶς *Δύο Ἀδέλφια*, ἐξ ἀριστερῶν δὲ τὸ Σιπίλον, ὄρος πολυκόρυν, ἐκτεινόμενον ἀπὸ δυσμῶν πρὸς Ἀνατολάς. Ἐπ' αὐτοῦ ἦταν τὸ πάλαι αἱ πόλεις Σίπυλος, Γανταλίς, Ἰδαία, Ἀρχαιόπολις καὶ ἄλλαι, καὶ ἡ λίμνη Σάλη, ὅθεν ῥέει ὁ Ἀχελῶος, μικρὸς ποταμὸς ἐκβάλλων εἰς τὸν Μιλήσιον κόλπον, τὸν καὶ Αἰολικὸν μυχόν. Ἡ δὲ κυριωτέρα τοῦ Σιπύλου κορυφὴ ἐλέγετο ὑπὸ τῶν παλαιῶν *Πέλοπος θρόνος*.

Πολλοὶ προτιμῶσι τ' Αὐστριακὰ τῆς Ἑταιρείας Λοὺδ ἀτμόπλοια παρὰ τὰ Γαλλικά, ὡς ἀναπαυτικώτερα καὶ περιποιητικώτερα πρὸς τοὺς ἐπιβάτας. Καὶ ὄντως ὁπωσοῦν ἐγνώρισα κ' ἐγὼ τὴν διαφορὰν ταύτην. Ὅταν εἶναι οἱ Γάλλοι ναυτικοὶ εὐγενεῖς καὶ φιλόφρονες ἐπὶ τῆς ξηρᾶς, τόσον φαίνονται χονδροὶ καὶ ἀπρόσιτοι ἐπὶ τοῦ πλοίου. Ἔπειτα πληρονόμενοι ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως αὐτῶν, ὀλίγον φροντίζουσι περὶ τῶν συμφερόντων αὐτῆς. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἀτμόπλοιόν μας ἐσταθη εἰς τὴν Σμύρνην ὅλην τὴν ἡμέραν αὐτὴν καὶ τὴν νύκτα, εἶχα καιρὸν νὰ ἐπισκεφθῶ τὴν πόλιν ταύτην καὶ ν' ἀκούσω πολλὰ περὶ τῶν πραγμάτων αὐτῆς.

Ἡ Σμύρνη, ὅπου κεῖται σήμερον, ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ, ἀκμάζουσα ἔκτοτε εἰς πολυανθρωπίαν καὶ ἐμπορίαν καὶ πάσχουσα κατὰ καιροὺς ἐκ τῶν πολέμων, τῶν σεισμῶν καὶ τῶν ἐμπρησμῶν. Περιέχει δὲ τὰ νῦν ὑπὲρ τὰς 120,000 ψυχῶν, τῶν ὁποίων περίπου τὸ ἥμισυ εἶναι ὁμογενεῖς ἡμῶν ὀρθόδοξοι, λαὸς φιλόκαλος καὶ φιλομαθής, μεταδίδων ὁσημέραι τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν εἰς τοὺς ἄλλους λαοὺς τῆς πόλεως ταύτης καὶ εἰς τοὺς δυστυχῶς ἀπολέσαντας αὐτὴν Ἕλληνας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἡ Σμύρνη ὡς καὶ τὸ Βυζάντιον εἶναι κοινὴ ἀγορὰ καὶ τροφὸς τοῦ ἔθνους καὶ ἰδίως τοῦ Αἰγαίου. Ἐδῶ βλέπει τις παμπόλλους Αἰγαιοπελαγίτας καὶ τὸν κοινωνικὸν καὶ φιλελεύθερον καὶ εὔθυμον αὐτῶν χαρακτῆρα ἐπικρατοῦντα. Ἐντεῦθεν ἡ πόλις αὕτη νησιωτίζει καὶ ἑλληνίζει πολὺ καὶ τοι μὴ νησιάζουσα μηδὲ ὁμοροῦσα πρὸς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ἑλλάδα. Αὐτὴ εἶναι σήμερον, ὡς εἰπεῖν, ὀφθαλμὸς καὶ διδάσκαλος τῆς Εὐς Ἑλλάδος. Τὰ περὶ αὐτὴν χωρία κατοικοῦνται κυρίως ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων Χριστιανῶν, οἵτινες ζωογονοῦσι τὴν περιφέρειαν ταύτην, ἐξ ἧς ἔχει μεγάλην ὠφέλειαν ἡ Ὀθωμανικὴ ἐπικράτεια. Αἱ δὲ περὶ τὴν Σμύρνην πόλεις καὶ πολίχναι Φώκαια, Τήμνος (Μελεμένη), Μαγνησία, Νύμφαιον, Πολίχνα (Χασαμπᾶς), καὶ ἄλλαι κατοικοῦνται κατὰ μέγα μέρος ἢ ζωογονοῦνται ὑπὸ τῶν ἡμετέρων.

Οἱ ἐμπρησμοὶ εὐπρέπισαν ὀλίγον τὴν Σμύρνην κτισμένην κακῶς πρότερον καὶ ἀείποτε κακῶς ῥυμοτμημένην ὡς καὶ πᾶσα ἄλλη πόλις τῆς ἐπικρατείας ταύτης. Οἱ δὲ Σμυρναῖοι ὁμογενεῖς ἡμῶν ἐνασχολοῦνται

προθύμως εἰς τὴν ἐμπορίαν καὶ πᾶσαν βιομηχανίαν, ἔπειτα εἰς τρυφὰς, καλλωπισμοὺς, περιπάτους, εὐθυμίας καὶ εὐωχίας καὶ μικροφιλοτίμους ἐπιδείξεις, ἀμελοῦντες πολλάκις τὰς ἐκκλησίας, τὰ κοινὰ ἐν γένει καλά, διότι κατὰ δυστυχίαν ἐξησθένησε καὶ σχεδὸν ἐμηδενίσθη παρ' αὐτοῖς ἡ Δημογεροντία, μεγάλη καὶ φυσικὴ πηγὴ παντὸς ἀγαθοῦ τῆς κοινότητος. Ὀλίγη φροντὶς περὶ τῶν ἀπόρων, μεγάλη κατὰ πάντα παραλυσία. Ὀρφανοτροφεῖον εἰσέτι δὲν ἐσύστησαν οἱ Σμυρναῖοι καί τοι βλέποντες καθ' ἑκάστην πολλὰ πτωχὰ καὶ ὀρφανὰ εἰς τὰς ὁδοὺς φθειρόμενα καὶ ἀποβαίνοντα ἢ κακοῦργοι ἢ ἀλλόθρησκοι.

(Ἀκολουθεῖ συνέχεια).

ΠΕΡΙ ΕΥΜΑΘΕΙΑΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ.

Ἀφ' ὅλα τὰ ζῶα ὅσα ἐπιδέχονται μάθησιν, ὁ ἄνθρωπος εἶναι τὸ πλέον εὐήγωγον. Διὰ τῆς διδαχῆς, τῆς μιμήσεως καὶ τῆς ἕξεως, ὁ νοῦς του δύναται νὰ μορφωθῇ ὅπως τὸν θέλει τις. Διὰ τῆς ἐπιστήμης καὶ τέχνης δύναται νὰ ὑψωθῇ εἰς βαθμὸν γνώσεως πάντη ἀκατανοήτου εἰς τοὺς χυδαίους καὶ ἀμαθεῖς· τ' ἀνάπαλιν εἶναι μελαγχολικὸν θέαμα. Ὅταν ὁ ἄνθρώπινος νοῦς ἀφεθῇ ἄνετος καὶ στερηθῇ σχεδὸν πάσης εὐκαιρίας κοινωνικῶν γνώσεων, ταπεινόνεται τόσον, ὥστ' ἐξισοῦται με τὰ συνετώτερα τῶν κτηνῶν. Εἶναι ὄρως περιττὸν νὰ μακρηγορῶμεν ἐπὶ ἀντικειμένου συνήθους καὶ εἰς τὸν ἐπιπολαιότερον παρατηρητὴν, ὁποῖον εἶναι ἡ ἱκανότης τοῦ ἀνθρώπου, καὶ εἰς τὸ νὰ μανθάνῃ διὰ τῆς παρατηρήσεως καὶ διδαχῆς. Τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων μολονότι δὲν φαίνονται τόσον εὐκαμπτα, ὅσον ὁ νοῦς των, ὅταν ὅμως διευθύνωνται ὀρθῶς δι' ἐπικαίρου γυμνάσματος, δύνανται νὰ ἐκτελέσωσι θαυμάσια κατορθώματα. Ὅσοι συνηθοῦσι νὰ ζῶσιν εἰς πολιτισμένας κοινωνίας, δυσκόλως δύνανται νὰ πιστεύσωσι τὴν εὐκινησίαν, τὴν ἀνδρείαν, τὴν ἐπιμονὴν καὶ τὴν ἐπίμονον φιλοκονίαν τῶν ἀγρίων ὅταν ἐνασχολῶνται ἁπλῶς εἰς τὴν θήραν τῶν ἀγρίων ζώων διὰ τροφὴν ἑαυτῶν καὶ τῶν οἰκογενειῶν των. Ἡ πεῖνα, ὁ κόπος, αἱ σκληραγωγίαι, τὰς ὁποίας ὄχι μόνον ὑποφέρουσι γενναίως, ἀλλὰ καὶ τὰς περιφρονοῦσιν, ἤθελον ἐκπλήξει καὶ τρομάξει τὴν φαντασίαν οἱουδήποτε πολιτισμένου ἀνθρώπου.

Ἐκτὸς τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ ἄλλα ζῶα εἰσὶν ἱκανὰ νὰ διδαχθῶσι. Οἱ πίθηκες, καὶ ἰδιαιτέρως τὰ μεγαλήτερα εἴδη αὐτῶν, μιμοῦνται τὰς πράξεις τοῦ ἀνθρώπου ἄνευ τινὸς διδαχῆς, δύνανται δὲ νὰ ἐκτελέσωσι μὲ μεγαλητέραν ἀκρίβειαν τὴν μίμησιν ταύτην, ἕνεκα τῆς κατασκευῆς των, ἥτις ὁμοιάζει πολὺ τὸν διοργανισμὸν τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ Καλουροπίθηκος, λέγει ὁ Βυφφὼν, τὸν ὁποῖον εἶδον, ἐβάδιζε πάντοτε ἐπὶ δύο ποδῶν, ἔτι καὶ ὅταν ἐβάσταζε βαρὺ φορτίον. Τὸ ὕψος του ἦτο μελαγχολικὸν, τὰ κινήματά του εὔτακτα, ἡ διάθεσίς του ἤπιος καὶ πολὺ διαφέρουσα ἀπὸ τὴν τῶν λοιπῶν πιθήκων. Δὲν εἶχε τὸ εὐερέθιστον τοῦ πιθήκου τῆς Βαρβαρίας, οὔτε τὴν ἐθελοκακίαν τοῦ Ὀλωβίου πιθήκου, οὔτε τὰ ἀλλόκοτα κινήματα τῶν μικρῶν πιθήκων. Ἴσως ἤθελε προφασισθῇ τις, ὅτι αὐτὸς εἶχε τὸ πλεονέκτημα τῆς διδαχῆς, ἀλλ' οἱ κοινοὶ πίθηκοι, πρὸς τοὺς ὁποίους θέλομεν τὸν παραβάλειν, ἀνετράφησαν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. Νεύματα καὶ λέξεις μόνον ἐξήρκον νὰ βάλλωσιν εἰς κίνησιν τὸν Κουλοροπίθηκον, ἐνῷ ὁ Ὀλόβιος Πίθηκος ἐχρειάζετο ῥάβδον, καὶ οἱ κοινοὶ πίθηκοι μάστιγα, διότι κανεὶς ἐξ αὐτῶν δὲν ἤθελε νὰ ὑπακούσῃ ἄνευ δαρμοῦ. Εἶδον αὐτὸ τὸ ζῶον νὰ προτείνῃ τὴν χεῖρά του εἰς τοὺς προσερχομένους νὰ τὸν ἐπισκεφθῶσι διὰ νὰ τοὺς συνάξῃ ἐντὸς τοῦ δωματίου του καὶ νὰ συμπεριπατῇ μετ' αὐτῶν σύννους, ὡς νὰ ἦτο καὶ αὐτὸς εἷς ἐκ τῶν τῆς ἀνθρώπων ὁμηγύρεως. Τὸν εἶδον καθήμενον πλησίον τῆς τραπέζης, νὰ ἀνοίξῃ τὸ περίζωμά του, ν' ἀπομάζῃ τὰ χείλη του, νὰ μεταχειρίζηται κοχλιάριον, ἢ περόνιον, διὰ νὰ μετακομίσῃ τὰ σιτία εἰς τὸ στόμα του, νὰ χύνῃ τὸ ποτόν του εἰς ποτήριον καὶ νὰ τὸ συγκρούῃ εὐτραπέλως μὲ τὸ τῶν παρακαθημένων. Ὅταν προσεκαλεῖτο νὰ πίῃ τέϊ, ἔφερε κοτύλιον καὶ ὑποκρατῆρα, τὰ ἔθετεν ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἔβαλλε τὸ σάκχαρον, ἐνέχεε τὸ ἀπόζημα τοῦ τείου, καὶ τὸ ἄφινε νὰ κρυώσῃ πρὶν τὸ πίῃ· ἔκαμνε δὲ ταύτας τὰς πράξεις διὰ τῶν νευμάτων μόνων, ἢ διὰ προφορικῶν διαταγῶν τοῦ κυρίου του, καὶ συχνάκις ἐξ αὐτομάτου. Δὲν ἔβλαπτε κανένα, μάλιστα ἐπλησίαζε τὴν ὁμήγυριν σεμνοπρεπῶς, καὶ παρουσιάζετο ὡς νὰ ἤθελε νὰ τὸν ὑωπεύσωσιν, ὑπερηγάπα τὰ σακχαρωτὰ, τὰ ὁποῖα ὁ κοθεὶς τὸν ἔδιδε, καὶ ἐπειδὴ ἔπασχεν ἀπὸ τὸ στῆθος καὶ ἐνωχλεῖτο ἀπὸ συχνὸν βῆχα, τὰ πολλὰ γλυκύσματα ἀναμφιβόλως συνέτεινον εἰς τὸ νὰ ὀλιγοστεύσωσι τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς του. Ἔζησεν ἓν θέρος εἰς τοὺς Παρισίους καὶ τὸν ἀκόλουθον χειμῶνα ἐτελεύτησεν εἰς τὸ Λονδῖνον· ἔτρωγε σχεδὸν πᾶν τὸ προσφερόμενον, ἀλλὰ προετίμα ὡρίμους καὶ ξηρὰς ὀπώρας ὑπὲρ πᾶν ἄλλο εἶδος τροφῆς· ἔπινεν ὀλίγον οἶνον, ἀλλ' αὐτομάτως προέκρινεν ἀντ' αὐτοῦ τὸ γάλα, τὸ τέϊ, ἢ ἄλλα ἥπια ποτά.

Ὁ Κύριος Βρόσσης διηγεῖται περὶ δύω Κολουροπιθήκων, τῶν ὁποίων ἡ ἡλικία δὲν ὑπερέβαινε τὸ ἓν ἔτος, ὅτι «αὐτὰ τὰ ζῶα ἔχουσι τὸ φυσικὸν πλεονέκτημα τοῦ νὰ κάθηνται εἰς τὴν τράπεζαν ὡς οἱ

ἄνθρωποι. Τρώγουσι πᾶν εἶδος σιτίων ἀνεξαιρέτως. Μεταχειρίζονται μαχαίριον, περόνιον ἢ κοχλιάριον διὰ νὰ κόψωσιν ἢ φέρωσιν εἰς τὸ στόμα των ὅ,τι τοὺς προσφέρεται ἐπὶ τοῦ τρυβλίου των. Πίνουσιν οἶνον καὶ ἄλλα ποτά. Τοὺς ἐπήραμεν, λέγει, εἰς τὸ πλοῖόν μας, καὶ ὁσάκις ἐχρειάζοντο τίποτε εἰς τὴν τράπεζαν, ἔνευον εἰς τὸν θαλαμηπόλον, ὅταν δὲ οὗτος ἀπεποιεῖτο νὰ τοὺς ἐλαρεστήσῃ, ἐνίοτε ὠργίζοντο, τὸν ἥρπαζον ἀπὸ τὴν χεῖρα, τὸν ἔδακνον καὶ τὸν ἔρριπτον κατὰ γῆς. Ὁ Ἄρρην ἠσθένησε κατὰ τὸν διάπλουν, καὶ ἄφινε νὰ τὸν περιποιῶνται ὡς νὰ ἦτον ἄνθρωπος. Τὸν ἐρλεβοτόμησαν εἰς τὸν δεξιὸν βραχίονα δίς, καὶ ὁσάκις ἔπειτα ἠσθάνετο τὸν ἐκυτόν του εἰς τὴν αὐτὴν κατάστασιν, ἐξέτεινε τὸν βραχίονά του διὰ νὰ φλεβοτομηθῇ, ὡς νὰ ἐγνώριζεν ὅτι προηγουμένως ὠφελήθη ἀπ' αὐτὴν τὴν πρᾶξιν. »

Ὁ Φραγκίσκος Πυράρδος διηγεῖται ὅτι « εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Διέρας Διόνης ὑπάρχει ἓν εἶδος ζώων, Βάρις καλουμένων (οἱ Κουλοροπίθηκοι), τὰ ὁποῖα εἰσὶν ἀνθρωπόμορφα καὶ ῥωμαλαῖα, καὶ τόσον φιλόπονα, ὥστε, ὅταν τὰ περιποιῆταί τις καὶ τὰ τρέφῃ ἐπιμελῶς, ἐργάζονται τὰ ἴσα μὲ τοὺς δούλους, περιπατοῦσιν ἐπὶ τῶν ὀπισθίων δύο ποδῶν των ἐν ᾧνει, τρίβουσι διαφόρους ὕλας εἰς ἰγδίον, φέρουσιν ὕδωρ εἰς λαγῆνας, τὰς ὁποίας βαστάζουσι πλήρεις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς των. Ἀλλ' ὅταν φθάσωσιν εἰς τὴν θύραν τοῦ οἴκου, ἂν δὲν ἀποφορτωθῶσιν ἀμέσως, ἀφίνουσι τὰς λαγῆνας καὶ πίπτουσιν, ἰδόντες δὲ ὅτι αἱ λαγῆναι ἔπεσαν καὶ συνετρίβησαν, κλαίουσι καὶ ὀλολύζουσιν. » Ὡς πρὸς τὴν ἀνατροφὴν αὐτῶν τῶν ζώων ἡ μαρτυρία τοῦ Ἐχουτῶνος συμφωνεῖ μὲ τὴν τοῦ Πυράρδου. « Ζωγροῦνται, λέγει, μὲ παγίδας, διδάσκονται νὰ περιπατῶσιν ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν των, καὶ νὰ μεταχειρίζωνται τοὺς προσθίους πόδας των ἀντὶ χειρῶν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν διαφόρων ἐργασιῶν, ὡς τὸ νὰ πλύνωσι ποτήρια, νὰ περιφέρωσιν ὕδωρ εἰς τοὺς παρακαλημένους εἰς τὴν τράπεζαν, νὰ ἐψήνωσι περιστρέφοντες τὸ κρέας εἰς τὸν ὀβελὸν ἐπὶ τοῦ πυρὸς κτλ. » Ὁ Γυάτης περιγράφει ἕνα παράδοξον πίθηκον, τὸν ὁποῖον εἶδεν εἰς Ἰάβαν. « Ἦτο θήλεια εὐμεγέθης κατὰ τὸ ἀνάστημα, καὶ περιεπάτει συχνάκις ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν της· ἡτοίμαζε μετὰ προσοχῆς τὸ στρῶμά της, ἐπλαγίαζεν εἰς τὴν μίαν πλευράν, καὶ ἐσκεπάζετο μὲ ἐφάπλωμα. Ὅταν εἶχε πόνον τῆς κεφαλῆς τὴν ἔδενε μὲ μανδήλιον, καὶ ἦτο γελοῖον νὰ τὴν βλέπῃ τις εἰς τὴν κοίτην της οὕτω πως σκουφωμένην. Ἠδυνάμην νὰ διηγηθῶ πολλὰ ἄλλα περιεργότερα περιστατικὰ περὶ αὐτῆς, ἀλλὰ δὲν τὰ ἐθαύμαζον ἐγὼ τόσον, ὅσον ὁ κοινὸς ὄχλος, διότι ἤξευρον ὅτι ἔμελλεν ὁ κύριός της νὰ τὴν μετακομίσῃ εἰς τὴν Εὐρώπην διὰ κερδοσκοπίαν, καὶ ὑπώπτευον ὅτι τὴν ἐδίδαξε πολλὰ τοιαῦτα πιθηκίσματα, τὰ ὁποῖα οἱ λοιποὶ ἐνόμιζον ὅτι ἦσαν φυσικὰ εἰς τὸ ζῷον, ἀλλ' ἀπέθανε κατὰ τὸν εἰς τὴν Εὐρώπην διάπλουν μας.

(Ἀκολουθεῖ).

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ.

Τὰ τῆς μεγαλοπόλεως ταύτης Ἑλληνίδος ἔκπαλαι καὶ εὐθετωτάτης ἐν τῇ Οἰκουμένῃ, παλαιᾶς καὶ φυσικῆς τοῦ ἔθνους πρωτευούσης καὶ νῦν βασιλευούσης μεγάλου κράτους μωαμεθανικοῦ καὶ μεγίστης καὶ καλλίστης τῶν ἐν αὐτῷ πόλεων, δὲν εἶναι ὀλίγα καὶ μικρὰ τὰ καλὰ καὶ κακά, προτερήματα ἢ ἐλαττώματα, ἐκ τῶν ὁποίων βλάπτεται ἢ ὠφελεῖται τὸ ἔθνος. Διὰ τοῦτο κἂν μόνον, ἂν ὄχι δι' ἄλλον τινὰ λόγον, ἁρμόζει καὶ συμφέρει μεγάλως νὰ σπουδάζωμεν καὶ νὰ περιγράφωμεν ἐσκεμμένως τὰ περὶ τοῦ τόπου τούτου, ἐνεργοῦντες ἅμα ὅ,τι δυνατὸν ὑπὲρ τῆς ὑλικῆς καὶ τῆς ἠθικῆς αὐτοῦ βελτιώσεως, ἰδίως δὲ τῆς ἐν αὐτῷ κοινότητος τῶν ἡμετέρων, οὔσης κατατετμημένης καὶ ἀσυναρτήτου καὶ ἀδρανοῦς, κινουμένων πάντων τῶν περὶ αὐτήν.

Περὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἤκουσα καὶ ἀνέγνωσα κατὰ καιροὺς πολλὰ εἰς παιδικῆς ἡλικίας, θεωρήσας πολλάκις καὶ τὰς γάρτας, ἀλλὰ, καθὼς καὶ ἄλλα πολλὰ πράγματα καὶ ἄλλους τόπους, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ κατανοήσῃ τις τὸν τόπον τοῦτον καὶ τὴν ἐνεστῶσαν αὐτοῦ κατάστασιν καὶ διοίκησιν, ἐὰν δὲν παρατηρήσῃ αὐτὸν ἐν αὐτοψίᾳ καὶ μετὰ προσοχῆς καὶ λεπτομερῶς· καὶ ἐπανειλημμένως. Τοσοῦτον τὰ ἐν αὐτῷ πλατέα, στενά, κρυφά, δύσκριτα, συμπεφυρμένα, καὶ τοσαύτη ἡ περὶ τούτων ἄγνοια, δυσμάθεια, κρυψίνοια τῶν ἐνοικούντων.

Ἡ νῦν λεγομένη Κωνσταντινούπολις κατὰ τὸ ἀκριβαλθὲς δὲν εἶναι μία πόλις, ἀλλὰ πόλεων καὶ πολιχνίων καὶ χωρίων ἄθροισμα ἢ σύμπλεγμα, συμπεριλαμβάνον διοικητικῶς καὶ τὰς πλησίον Δημονήσους νησίδας Πρώτην, Ἀντιγόνην, Χαλκὴν, Δημόνησον (Πρίγκιπον) καὶ ἄλλας μικροτέρας τούτων καὶ ἀκατοικήτους. Ἐκτὸς τοῦ Βυζαντίου, τουτέστι τῆς ἐντὸς τῶν μεγάλων τειχῶν πόλεως, οὔσης τριγωνοειδοῦς μεταξὺ Κεραστίου κόλπου καὶ Προποντίδος, ἡ Κωνσταντινούπολις περιλαμβάνει πρὸς δυσμὰς μὲν καὶ ἔξω τῶν χερσαίων τειχῶν τοῦ Βυζαντίου τὰ προάστεια τοῦ Φιλοπατίου, τὴν Ζωοδόχον Πηγὴν καὶ ἄλλα τινὰ χωρία μέχρι τῆς κωμοπόλεως Ἁγίου Στεφάνου, ἀπεχούσης δύο περίπου ὥρας ἀπὸ τῶν χερσαίων τειχῶν. Πρὸς βορρᾶν τὸ Κοσμίδιον [Ἐγιοὺπ], Χάσκιον, Γαλατᾶς, Σταυροδρόμιον, Τάταυλα, καὶ ὅλον τὸν Βόσπορον, ὅπου ἐπὶ μὲν τῆς Εὐρώπης εἰσὶ Διπλοκιόνιον [Βεσίκτασι], Αἴνιον [Ὀρτάκιον], Βυθίας [Κουρουτσεσμὲ, Ξηροκρήνη], Ἐστίσι [Ἀρναούτικον], Χηλαὶ [Βεβέκι], Κυπαρώδης [Μπογιατσίκιον καὶ Ἐμιργινιὰν], Στένη, Νεοχώριον, Λιβάδιον [Καλενδέρι, Θεραπεῖα, Βαθυῤῥύαξ, καὶ ἄλλαι μέχρι τῶν Κυανέων κατὰ τὸν Πόντον· ἐπὶ δὲ τῆς Ἀσίας

Χρυσούπολις καὶ Χαλκηδὼν, Χρυσοκεραμὸς [Κουσκουντσούκι], Πρωτόδισκος [Τσεγκέλκιον], Νικόπολις [Βανλίκιον], Ῥυφοῦσαι [Κανδιλί], Κατάγανος [Τσιαπουκλὶ καὶ Ἰντσίρκιον], Νυμφαῖον [Χουνκιὰρ σκελεσὶ] καὶ ἄλλα μέχρι τῶν Κυανέων ὁμοίως, συμπεριλαμβανομένων εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν διοικητικῶς καὶ τῶν Δημονήσων τῆς Χαλκηδονίας, ὡς προείπομεν. Ἡ ἔκτασις αὕτη περιέχει σήμερον κατὰ τὰς πιθανωτέρας πληροφορίας 400,000 Ὀθωμανῶν ἢ Μουσουλμάνων, ἐν οἷς καὶ ἐτεροδόξοι τινὲς, περὶ τὰς 150,000 Γραικῶν καὶ ἄλλων ὁμοδόξων, 100.000 Ἀρμενίων, ἐξ ὧν τινες Παπισταὶ καὶ Λουθηρανοὶ, ὀλίγοι δὲ ἐξ ἄλλων θρησκειῶν καὶ γενῶν, ὥστε τὸ ὅλον μόλις 700. Πολλοὶ ὅμως ἀπὸ τοὺς ἐν τοῖς πράγμασι διατείνονται ὅτι ἡ Κωνσταντινούπολις ἔχει σήμερον καὶ τὸ ἑκατομμύριον, ἀντιφιλοτιμούμενοι πρὸς τὸ Λονδῖνον καὶ τοὺς Παρισίους. Ἂν ἐννοοῦσιν οἱ λέγοντες τοῦτο καὶ τοὺς ξένους πάντας καὶ διαβάτας καὶ ἐπιβάτας τῶν πλοίων μετὰ τῶν κατοίκων καὶ παρεπιδήμων δὲν φιλονεικοῦμεν πολὺ, διότι τοῦτο εἶναι σχεδὸν ἀνυπολόγιστον. Ἀλλὰ βεβαίως λέγομεν, ὅτι οἱ σταθεροὶ τῆς πόλεως ταύτης κάτοικοι μόλις συμποσοῦνται εἰς 65 ἢ 70 μυριάδας.

Ἡ Κωνσταντινούπολις, τουτέστι Βυζάντιον, Βόσπορος καὶ περίχωρα, εἶναι τόπος λοφώδης, ἀνώμαλος, ὑλώδης, ὑδρηλὸς, εὐάερος φύσει. Καὶ τὸ μὲν λοφῶδες συμβάλλει ὀπωσοῦν εἰς τὴν τέρψιν, τὴν ὑγείαν καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς πόλεως, οἱ δὲ ἀνωμαλίαι πολλαχοῦ ἠδύναντο νὰ μετριασθῶσι καὶ νὰ εὐπρεπισθῶσι διὰ τὴν εὐκολίαν τῆς συγκοινωνίας καὶ τῆς οἰκήσεως, ὅπως ἐγένετο, καθὼς φαίνεται, ἐν Βυζαντίῳ ἐπὶ τῶν Χριστιανῶν αὐτοκρατόρων. Δένδρα ἔχει οὐκ ὀλίγα ἡ Κωνσταντινούπολις καὶ μάλιστα κατὰ τοὺς κήπους καὶ τὰ κοιμητήρια. Πλὴν ὁ πέριξ τόπος καὶ αἱ μεγάλαι ὁδοὶ καὶ πλατεῖαι περιέχουσιν ὀλιγώτατα ἐξ ἀμελείας τῶν κυρίων τοῦ τόπου. Τὰ ὕδατα δὲν ἐξαρκοῦσιν εἰς τὴν καθημερινὴν χρῆσιν τῶν πολιτῶν καὶ τοῦ στρατοῦ, μάλιστα ἔξω τοῦ Βυζαντίου, καὶ διὰ τοῦτο ἔπρεπε νὰ ὑπάρχωσι πολλὰ φρέατα, δεξαμενὴ βροχίνου ὕδατος, καὶ πλείονα καὶ καθαρώτερα ὑδραγωγεῖα. Κατὰ σύγκρισιν πρὸς τὴν Σμύρνην καὶ ἄλλους τῆς Τουρκίας τόπους ἡ Κωνσταντινούπολις πυκνῶς κατοικουμένη, καὶ τὸ πλεῖστον μέρος κακοκτισμένη, φαίνεται τόπος ἀκάθαρτος καὶ ἀσάρωτος. Ἀλλ' ὅμως διὰ τὴν θέσιν, τὸ σχῆμα, καὶ τὸ ἐντεῦθεν εὐάερον τοῦ τόπου ἔχει καλὴν ὑγείαν, καὶ κατὰ σύγκρισιν τῆς Σμύρνης ὀλιγωτέρας νόσους. Ἴσως εἰς τὴν ὑγείαν τῶν ἐνοικούντων συμβάλλει οὐκ ὀλίγον καὶ ἡ πολλὴ κίνησις αὐτῶν, ἐπειδὴ ἀναγκάζονται διὰ τὰς ὑποθέσεις αὐτῶν νὰ προπατῶσιν εἰς μεγάλας διαστάσεις, καὶ νὰ μοναφαγῶσι τὸ ἑσπέρας, ὅπερ ὁμοίως ὑγιεινόν.

Σχεδὸν ἐξηντλήθησαν ἤδη ὅσα οἱ περιηγούμενοι ἠδύναντο νὰ εἴπωσι χωρογραφικὰ καὶ ποιητικώτερον περὶ τῶν φυσικῶν προτερημάτων τῆς θέσεως ταύτης, ἡ ὁποία εἶναι ὄντως ὡραία, ὀχυρὰ ὁπωσδήποτε καὶ ἡγεμονικὴ, ὡς εἴπομεν πολλάκις. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ θέσις αὕτη εἶναι κυρίως θαλασσία καὶ ἐκ τῆς θαλάσσης μᾶλλον ζωογονεῖται καὶ ἀκμάζει ἥρμοζε καὶ ἐσύμφερε νὰ ἔχῃ περιποιημένους ὁπωσοῦν τοὺς παλαιοὺς αὐτῆς ὅρμους, παρέχουσα περισσοτέρας εὐκολίας οὐ μόνον εἰς τὴν ναυτιλίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἀποβαίνοντας ξένους, καθιστῶσα δὲ καὶ σύντηροῦσα ὡραιοτέρους καὶ εὐτροστιοτέρους καὶ προσφορωτέρους τοῖς πᾶσι τοὺς σίγαλοὺς αὐτῆς. Ἡ φρόνιμος κυβέρνησις τοῦ νῦν ἀγαθοῦ Σουλτάνου ὤφειλε κατ' ἐμὲ διὰ τὸ συμφέρον καὶ τῆς Πρωτευούσης καὶ τῆς Ἐπικρατείας νὰ ἐνεργήσῃ τι περὶ κοκκίδων, λιθίνων μεγάλων οἰκοδομῶν, πυρκαϊῶν, νέων ῥυμοτομιῶν, νεωρίων, ὀμβροδεκτῶν, ξενοδοχείων, κρηνῶν, ἀγορῶν καὶ εἴ τινων ἄλλων κοινῶν καλῶν, συγχωροῦσα καὶ τὴν διάβασιν τῶν τειχῶν τὴν νύκτα διὰ τὴν εὐκολίαν τῆς συγκοινωνίας.

Ἐπειδὴ δὲν εἶναι δυνατὸν ἐν ὀλίγοις νὰ εἴπωμεν τὰ δέοντα περὶ ἑκάστου γένους τῶν κατοίκων τῆς πόλεως ταύτης, περιορίζομεν τὸν λόγον εἰς τοὺς ὁμογενεῖς ἡμῶν λαὸν παλαιότερον, αὐτόχθονα καὶ πολὺν, ζωογονοῦντα τὴν πόλιν ταύτην διὰ τῆς ναυτιλίας, τοῦ ἐμπορίου, τῶν τεχνῶν καὶ τῆς γεωπονίας, ὅθεν ἔχει μεγάλην ὠφέλειαν καὶ τιμὴν ἡ Κυβέρνησις τοῦ τόπου.

Οἱ Γραικοὶ πρὸ 35 ἤδη ἐτῶν ἦσαν ἐδῶ πλειότεροι, σοφώτεροι, πλουσιώτεροι, ἰσχυρότεροι. Σήμερον δὲ φαίνονται ὡς ξένοι τινὲς παρηγκωνισμένοι, οἱ πλεῖστοι πτωχοὶ, ἐνδεεῖς, ἄστεγοι καὶ σχεδὸν ἀργοὶ, καί τοι ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς πολλοὺς μεγαλοπλούτους ἐμπόρους καὶ τινὰς εὐκαταστάτους τεχνίτας καὶ ὀλίγους ὑπουργηματικούς. Ἡ παλαιὰ εὐσέβεια ὠλιγόστευσεν ἐν αὐτοῖς καὶ ἐξ ἐναντίας ηὔξησεν ὁ κακοήθης ἐγωϊσμὸς καὶ ἡ πολυτέλεια καὶ ἡ ματαιότης. Ζῆλος περὶ γλώσσης καὶ ἐθνικῆς παιδείας ὀλίγος, ἄγονος, ὁμοφροσύνη δὲ καὶ ὁμόνοια ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἔτι ὀλιγωτέρα. Οἱ Γραικοὶ ἐδῶ μισοῦνται, καταφρονοῦνται καὶ ἀδικοῦνται ὑπὸ πάντων τῶν ἀλλογενῶν. Οἱ δὲ προὔχοντες οἱ νομιζόμενοι πολιτικώτεροι, ἐναβρυνόμενοι οἱ πλείονες εἰς τὸ προέχειν ἁπλῶς καὶ οὐχὶ εἰς τὸ εὐποιεῖν, ὀλίγων φροντίζουσι περὶ εὐσεβείας, φωτισμοῦ, πλουτισμοῦ, αὐξήσεως καὶ ἰσχύος τῶν ὁμογενῶν, ὅπερ ἐσύμφερε πολὺ καὶ εἰς αὐτοὺς ἀτομικῶς. Ἐν δὲ τούτοις ἡ Ἐκκλησία πάλιν ὡς φιλόστοργος μήτηρ, καί τοι πάσχουσα καὶ αὐτὴ πανταχόθεν, φαίνεται μόνη βάσις καὶ πηγὴ κοινωφελείας οἱασδήποτε. Παρομοιάζω τὴν Κωνσταντινούπολιν, σχεδὸν ὅλην, ὡς τινα ἐμπορικὴν πανήγυριν καὶ ἀγοράν, ὅπου οἱ πάντες κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον σκέπτονται καὶ πράττουσι ταχέα, προσωρινά, ἀτελῆ καὶ ἀπατηλά. Ἐδῶ κατὰ τὴν παροιμίαν ἕκαστος ὁ σώζων, σώζων τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν. Ἀλλὰ τότε μάλιστα σώζεται δυσκολώτερον ἡ ἑαυτοῦ ψυχή. Ἐνταῦθα σώζεται καὶ εὐτυχεῖ καὶ αὐξάνει κατὰ φυσικὸν πρὸ πάντων λόγον ὁ λαὸς ὁ κτηματίας καὶ ἐργατικός.

Πρὸς τὴν δυνατὴν σύστασιν καὶ ἠθικὴν βελτίωσιν καὶ αὔξησιν καὶ ὑπόληψιν τῆς κοινότητος τῶν ἐνταῦθα ὀρθοδόξων χριστιανῶν, ὅπερ συμφέρει πολλαχῶς εἰς τὰς ὁμοδόξους τῶν ἐπαρχιῶν κοινότητας, ἔχομεν τὰς ἀκολούθους κυριωτέρας ἰδέας κατὰ τὸ παρόν.

1ον. Ὁ Πατριαρχικὸς θρόνος νὰ προικισθῇ καλῶς ἐκ μοναστηριακῶν εἰσοδημάτων, ἀφιερωμάτων, ἢ ἄλλων πόρων σταθερῶν, ἵνα ἔχῃ τ' ἀναγκαῖα ἔξοδα πρὸς τὸ

συντηρεῖσθαι καλῶς καὶ ὠφελεῖν πολλαχῶς τὴν Ἐκκλησίαν τε καὶ τὴν ἐθνικὴν ἐκπαίδευσιν. Ὁ δὲ κατὰ καιρὸν Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης νὰ μένη διὰ βίου ἀμετακίνητος καὶ ἰσχυρός.

2ον. Ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία νὰ συστήσῃ *Ὀρφανοτροφεῖον* τὸ πρώην τοῦ Βυθία [Ξηροκρήνης] παιδευτήριον, συνάγουσα ἐν αὐτῷ μητρικῶς πάντα τὰ πτωχὰ καὶ ἔρημα ὀρφανὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἵνα γίνωνται εὐσεβεῖς καὶ φιλόκοινοι πολῖται κατ' ἀνατροφὴν καὶ εὐγνωμοσύνην ἀντὶ κακούργων καὶ ἐξωμοτῶν, ὡς συμβαίνει σήμερον. Τὸ δὲ Ὀρφανοτροφεῖον τοῦτο νὰ ἔχῃ ἐπὶ τούτῳ ἐπίτηδες καλοὺς διδασκάλους τῶν στοιχειωδῶν μαθημάτων καὶ τῶν ἀναγκαίων ἐπιτηδευμάτων. Παρὰ δὲ τούτῳ ἔστω ἄλλο ὅμοιον κατάστημα διὰ τὰ κοράσια, χωρισμένον ὅμως ἀπὸ τὸ τῶν ἀῤῥένων καὶ διευθυνόμενον ὑπὸ διδασκαλίσσης καὶ τινὸς σεβασμίου κληρικοῦ. Εἰς τὴν σύστασιν τοῦ ἀναγκαιοτάτου τούτου καταστήματος τῆς μεγαλοπόλεως ταύτης ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία ἐκτὸς ἄλλων πόρων δύναται νὰ ζητήσῃ καὶ τὴν βοήθειαν τῶν ὁμοδόξων πανταχόθεν, γράφουσα τὰ δέοντα εἰς τοὺς κατὰ τόπους Ἀρχιερεῖς, Ἐπισκόπους καὶ ἄλλους κληρικοὺς καὶ εἰς κοσμικούς.

3ον. Ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία νὰ συστήσῃ ἐν τῷ Πατριαρχείῳ μίαν μεγάλην Βιβλιοθήκην τοῦ Γένους ἔχουσαν καὶ Βιβλιοθηκάριον, καὶ πλουτιζομένην ἐτησίως, ἵνα χρησιμεύῃ εἰς τοὺς συγγράφοντας καὶ τοὺς διδασκάλους.

4ον. Φροντίδι καὶ προτροπῇ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας νὰ κτισθῶσι πανταχοῦ ὅπου χρειάζονται κατὰ τὴν περιφέρειαν τῆς πόλεως αἱ ἀναγκαῖαι ἐκκλησίαι, οἷον κατὰ τὴν Νέαν Πύλην τῆς Βλάγκας, κατὰ τὴν Παλαιὰν Γέφυραν, ὅπου τὸ ἁγίασμα τῆς παλαιᾶς μονῆς τοῦ Ἁγίου Προκοπίου, κατὰ τὸ Κοσμίδιον [Ἐγιοὺπ], κατὰ τὸ Ταξίμιον πλησίον τοῦ Σταυροδρομίου, ἐν Ροφούσαις [Κανδιλλὶ, ἐν Νυμφαίῳ [Χουνκιὰρ σκελεσὶ] καὶ ὅπου ἀλλαχοῦ, συγχρόνως δὲ καὶ τ' ἀναγκαῖα παιδευτήρια τῶν ἀῤῥένων παίδων καὶ τῶν κορασίων, ὅπου χρειάζονται καὶ δὲν ὑπάρχουσι τοιαῦτα.

5ον. Ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία, οἱ προὔχοντες καὶ οἱ σοφώτεροι τοῦ Γένους νὰ προτρέπωσι τοὺς πάντας ἵνα γίνωνται κτηματίαι, κτίζοντες καὶ λιθίνους οἰκίας, καὶ γεωπόνοι ἀγοράζοντες καὶ καλλιεργοῦντες καὶ δενδροφυτεύοντες τοὺς πέριξ τῆς Κωνσταντινουπόλεως χερσαίους τόπους, ὅπερ ἐπικερδέστατον, καὶ κηπουροὶ καὶ ζωοκόμοι, καὶ καλλιτέχναι ἢ ἁπλῶς τεχνῖται καὶ βιομήχανοι οἱοιδήποτε [διότι ἔχομεν ἐμπόρους παμπόλλους καὶ δυστυχοῦντας] καὶ ἰατροὶ, φαρμακοπῶλαι καὶ διδάσκαλοι τῶν στοιχειωδῶν μαθημάτων, (τοὺς ὁποίους χρειάζεται πολὺ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἡ Μικρασία), καὶ εἴ τι ἄλλο τίμιον καὶ χρήσιμον ἐπιτήδευμα.

6ον. Νὰ εὐκολύνωνται καὶ προτρέπωνται ὅσον τὸ δυνατὸν οἱ ἔγκαιροι γάμοι τῶν Βυζαντίδων μετὰ τῶν νησιωτῶν καὶ τῶν ὀρθοδόξων Ἀρμενίων, οἵτινες ὀρθόδοξοι ὄντες διαφέρουσι μόνον ὡς πρὸ, ἡμᾶς κατά τινα ἐκκλησιαστικὰ ἔθιμα τοῦ πεσόντος σχίσματος, τὰ ὁποῖα θέλουσι παρατηρήσει κατ' ὀλίγον αὐθόρμητοι οἱ ἀδελφοὶ Ἀρμένιοι ἐπὶ τὸ ὀρθοδοξότερον ἵνα προφυλαχθῶσιν ἐπιτυχέστερον ἀπὸ τὰς ἐπιβουλὰς τῶν ἑτεροδόξων Λατίνων καὶ Διαμαρτυρομένων.

7ον. Ἐκτὸς τῆς ἐθνικῆς ἐκπαιδεύσεως οἱ ἡμέτεροι νὰ σπουδάζωσι καὶ τὰς Ἀσιανὰς γλώσσας, ἵνα χρησιμεύωσιν εἰς τὴν Ὀθωμανικὴν ὑπηρεσίαν καὶ ὠφελῶσι κατὰ τὸ ἐνὸν τας ἰδίας ἑαυτῶν κοινότητας.

8ον. Οἱ Ἐπίσκοποι, οἱ πνευματικοὶ καὶ ἱεροκήρυκες νὰ διδάσκωσι τοὺς ἡμετέρους συνεχῶς πρὸς τὴν εὐσέβειαν, τὰς χριστιανικὰς ἀρετὰς, τὴν λιτότητα καὶ ἐγκράτειαν, τὴν βοήθειαν τῶν κοινωφελῶν καταστημάτων, τὴν ὁμόνοιαν, τὴν φιλοπονίαν, τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην καὶ συνδρομὴν, τὴν φιλοδικαιοσύνην κτλ. Εἰς τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἐχρησίμευον καὶ οἱ λογιώτεροι καὶ ἐναρετώτεροι τῶν ἁγιορειτῶν καὶ ἄλλων μοναχῶν.

9ον. Νὰ βοηθῆται παρὰ πάντων ἡ σύστασις νέων ἐφημερίδων ἢ ἄλλων περιοδικῶν συγγραφῶν ὠφελίμων καὶ ἡ τύπωσις βιβλίων ἐπιστημονικῶν καὶ τεχνικῶν, τὰ ὁποῖα χρειάζεται ἡ γλῶσσά μας, ὄχι ἐρωτικῶν ἀσέμνων διηγημάτων καὶ τραγῳδίων καὶ μυθιστορημάτων καὶ ἄλλων τοιούτων βιβλιαρίων, τὰ ὁποῖα δὲν ὠφελοῦσιν, ἀλλὰ βλάπτουσι μεγάλως φθείροντα τὸ ἦθος τῶν νεοσυστάτων ἢ νεοφωτίστων καὶ ἐνδεῶν λαῶν, ὁποῖος καὶ ὁ ἡμέτερος.

10ον. Νὰ ὀργανισθῶσι καλῶς αἱ Δημογεροντεῖαι καὶ νὰ συστηθῇ ἐνταῦθα παρὰ τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ ὥς τι Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Γένους Ἐπιτροπή τις συγκειμένη ἐκ τῶν ἀπεσταλμένων ἑκάστης περιφερείας καὶ συνεδριάζουσα ἐκτάκτως κατὰ τὴν χρείαν καὶ τακτικῶς δὶς, φέρ' εἰπεῖν, τοῦ μηνὸς, διὰ τὴν ἀναγκαίαν περὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων σύσκεψιν καὶ ἐνέργειαν.

11ον. Αἱ Λέσχαι περιέχουσαι τινὰς ὠφελίμους ἐφημερίδας καὶ ἄλλας καλὰς ἀναγνώσεις χρησιμεύουσι πολὺ εἰς τὴν ἀναγκαίαν κοινωνίαν καὶ κυκλοφορίαν τῶν κοινοφελῶν ἰδεῶν. Τοιαύτας χρειάζεται τὸ Φανάριον, τὸ Ἕβδομον [Ἐδρινὲ καπὶ], τὰ Ψαμμοθεῖα, ἡ Βλάγκα, ὁ Γαλατᾶς (ὁ ῥυπαρὸς καὶ ἀμελημένος καὶ χρῄζων πολλοῦ σαπωνισμοῦ καὶ εὐπρεπισμοῦ διὰ τὴν ὁποίαν ἔχει ἀξιόλογον θέσιν καὶ βαρύτητα), τὸ Σταυροδρόμιον, τὰ Ταταῦλα, ἡ Χρυσούπολις, τὸ Ἰασίνιον [Βεσίκτασι], αἱ Ἑστίαι [Ἀρναούτκιοϊ], τὰ Θεραπεῖα καὶ εἴ τι ἄλλο μέρος.

12ον. Ἡ ἀποκατάστασις ἐνταῦθα πρὸς τοῖς ἄλλοις πλειοτέρων ὁμογενῶν ἰατρῶν ἐπιστημόνων καὶ σοφῶν διδασκάλων, καὶ ἀξιολόγων ἀρχιτεκτόνων καὶ ἄλλων καλλιτεχνιτῶν, καὶ ἐπιτηδείων βιομηχάνων συμβάλλει πολὺ πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπόν.

Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα θέλουσιν ὠφελήσει μεγάλως τὴν πόλιν ταύτην.

Ι. Γ. Λ.

ΠΑΙΔΟΜΑΘΕΙΑ.

Συγχέεται συνήθως καὶ κοινῶς ἡ Σοφία μὲ τὴν Παιδείαν· καὶ ὅμως διαφέρει ἡ μία ἀπὸ τὴν ἄλλην πολλά: *Σοφία* λέγεται ἡ μάθησις τέχνης τινὸς ἢ ἐπιστήμης· ἡ δὲ *παιδεία* κατὰ τοὔνομά της, σημαίνει πρώτως καὶ κυρίως τὴν ἐκ *παιδὸς* μάθησιν τῶν συμφερόντων εἰς τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ λογικοῦ ζῴου· καὶ κατὰ δεύτερον λόγον, καὶ τὴν σοφίαν, ἂν ἡ διδαχή της ἔγινεν ἐκ παιδικῆς ἡλικίας. Ἡ σοφία πλουτίζει μόνην τὴν κεφαλὴν, ἡ παιδεία εἶναι τῆς ψυχῆς ὁ θησαυρός· ἡ σοφία γεννᾷ τοὺς λογιωτάτους ἢ τεχνικωτάτους· μόνη ἡ παιδεία δύναται νὰ πλάσῃ τοὺς λογικωτάτους. «Πεπαιδευμένους ὀνομάζω. (ἔλεγεν ὁ Ἰσοκράτης) ὄχι τοὺς ἔχοντας τέχνας, ἐπιστήμας, ἢ δυνάμεις τινὰς, ἀλλὰ πρῶτον τοὺς γνωρίζοντας τα ἀληθῆ των συμφέροντα· ἔπειτα τοὺς φυλάσσοντας τὴν *δικαιοσύνην* εἰς τὴν μὲ τοὺς ἄλλους ἀνατροφήν· τρίτον τοὺς δυνατοὺ, νὰ χαλινώσωσι τὰς ἡδονάς των· καὶ τέταρτον τοὺς μὴ φθειρομένους μηδ' ὑπερηφανευομένους εἰς τὰς εὐτυχίας των, ἀλλὰ χαίροντας πλέον εἰς ὅσα ἀπέκτησαν ἐξ ἰδίας φρονήσεως παρὰ εἰς τὰ ἀγαθὰ τῆς τύχης. Ὅσοι ἔχουν ὅλα ταῦτα τὰ καλὰ, ἐκεῖνοι εἶναι οἱ φρόνιμοι καὶ τέλειοι ἄνδρες.» Τὴν αὐτὴν σχεδὸν κρίσιν ἔκαμνε περὶ τῆς παιδείας καὶ ὁ Γαληνός.

Ἡ Παιδομάθεια εἶναι ἀναγκαία εἰς πᾶσαν ἐπιστήμην ἢ τέχνην, καὶ ἐξαιρέτως «τὴν περὶ τοῦ βίου τέχνην» ὡς τὴν ὀνομάζει ὁ Ἐπίκτητος. Καθὼς ὁ ἀθλητὴς, διὰ νὰ εὐδοκιμῇ εἰς τὴν τέχνην, χρεωστεῖ νὰ τὴν γυμνάζεται παιδιόθεν καὶ νὰ τρέφεται τρόπον τινὰ μ' αὐτὴν, ὡς ἐκαυχᾶτο ὁ Πολυνείκης,

> Γυμνάσια θ' οἷσιν ἐνετράφην, Δίρκης θ' ὕδωρ.

ὁμοίως καὶ ἡ ἐνάρετος τοῦ βίου διαγωγὴ εἰς ἐκείνους μόνους ἀνθεῖ καὶ λάμπει ὅσοι ἀνετράφησαν μ' αὐτὴν καὶ τὴν ἐθήλασαν μὲ τὸ μητρικὸν γάλα. Τὸ αὐτὸ ἀναλόγως συμβαίνει καὶ εἰς τὴν κακίαν. Ἐκεῖνοι μάλιστα τὴν πράσσουν ὡς τέχνην, ὅσοι τὴν ἐτράφησαν ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας διὰ τῆς κακῆς ἀγωγῆς. Οὕτως ὁ παράσιτος καυχᾶται εἰς τὴν σκηνὴν, ὅτι ἔμαθε παιδιόθεν τὴν τέχνην νὰ συχνάζῃ τὰ ξένα τραπέζια·

> Περὶ τοῦ παρασιτεῖν εἴ τις ἐμπέσοι λόγος,
> Τὸ τεχνίον αἰεὶ τοῦτό μοι κατεπίνετο.
> Καὶ ΠΑΙΔΟΜΑΘΗΣ πρὸς αὐτὰ τὴν διάνοιαν ἦν.

Ταύτην μάλιστα τὴν **Παιδομάθειαν** χρεωστοῦν οἱ πνευματικοὶ πατέρες νὰ παραγγέλλωσιν εἰς τοὺς γονεῖς, νὰ τρέφωσι παιδιόθεν τὰ τέκνα των εἰς τὰ καλά. Ἡ μάθησις τῆς ἀρετῆς, ὡς πάσης ἄλλης τέχνης, κρέμεται ἀπὸ τὴν συνήθειαν. Ἂν τὰ συνειθίσωσι παιδιόθεν εἰς τὴν μάθησιν τῶν καλῶν, τὰ καλὰ θέλουν πράσσειν εἰς ὅλην αὐτῶν τὴν ζωήν·

> Ἐγὼ δ' ἐν ἀνδρὸς εὐσεβεστάτου τραφεὶς
> Χείρωνος, ἔμαθον τοὺς τρόπους ἁπλοῦς ἔχειν.

Ἡ παιδιόθεν μάθησις τῶν καλῶν θέλει ῥιζωθῆν εἰς τὰς ψυχάς των τόσον ἰσχυρὰ, ὥστε νὰ ἀποστρέφωνται τὰ κακὰ, ὡς ἤθελον, παραδείγματος χάριν, ἀποστρέφεσθαι τὰ ἀσυνείθιστα εἰς αὐτοὺς φαγητὰ ἢ ποτὰ, δια τοῦτο μόνον ὅτι τῶν εἶναι ἀσυνείθιστα. Καθὼς πᾶσα τέχνη μανθάνεται ἀπὸ τὴν καθημερινὴν αὐτῆς γυμνασίαν, παρόμοια καὶ ἡ ἀρετὴ ἀποκτᾶται ἀπὸ τὴν ἀδιάκοπον πρᾶξιν. «Τὰς δ' ἀρετὰς λαμβάνομεν ἐνεργήσαντες πρότερον, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν· ἃ γὰρ δὴ μαθόντας ποιεῖν, ταῦτα ποιοῦντες μανθάνομεν, οἷον οἰκοδομοῦντες, οἰκοδόμοι, καὶ κιθαρίζοντες, κιθαρισταί· οὕτω δὲ καὶ τὰ μὲν δίκαια πράττοντες, δίκαιοι γιγνόμεθα, τὰ δὲ σώφρονα, σώφρονες, τὰ δ' ἀνδρεῖα, ἀνδρεῖοι.» Ἡ ψυχὴ μάλιστα τῶν παιδίων ὁμοιάζει τὸν κηρὸν, τὸν ὁποῖον εὔκολα δύναταί τις νὰ μαλάξῃ καὶ νὰ πλάσῃ ἐξ αὐτοῦ ὅ,τι θέλει· «Τὰ δὲ ἤθη καὶ ἐπιτηδεύματα πλάσσει καὶ κηροχυτεῖ τὰν ψυχὰν, φυσίωσιν ἐμποιοῦντα διὰ τῆς συνεχέος ἐνεργίης.» Ἀπὸ τοιαύτας ψυχὰς πλασμένας, ὡς πρέπει, γεννῶνται οἱ χρηστοὶ πολῖται, καὶ οὗτοι πάλιν πλάσσουν τὴν χρηστὴν πολιτείαν. «Ἀρχὰ πολιτείας ἁπάσης νέων τροφά.» Ὅ,τι μάλιστα χρεωστοῦν οἱ γονεῖς εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων, εἶναι τὸ μῖσος τοῦ ψεύδους. Ἡ ἀλήθεια (ἔλεγεν ὁ Νομοθέτης **Χαρώνδας**) εἶναι τὸ ἀναγκαιότατον μάθημα εἰς τὰ παιδία, διότι ἀπὸ τὴν ἀγάπην αὐτῆς, ὡς ἀπὸ σπόρον γονιμώτατον, γεννῶνται ὅλαι αἱ λοιπαὶ ἀρεταί. «Χρὴ συνεθίζειν ἐκ παίδων κολάζοντας μὲν τοὺς φιλοψευδεῖς, φιλοῦντας δὲ τοὺς φιλαλήθεις, ἵνα ἐμφυσιῶται ἑκάστῳ τὸ κάλλιστον καὶ σπερματωδέστατον τῆς ἀρετῆς.» Καὶ σημείωσε πῶς ὁ σοφὸς νομοθέτης ὠνόμασεν ὑπερθετικῶς Σπερματωδέστατον τὸν σπόρον τῆς ἀληθείας εἰς τὰς νεαρὰς τῶν παιδίων ψυχάς· ὄχι μόνον διότι ἀπ' αὐτὸν ἐλπίζονται οἱ κάλλιστοι τῆς μελλούσης των ζωῆς καὶ διαγωγῆς καρποὶ, ἀλλ' ὅτι καὶ ἡ σπορά του εἶναι τόσον πλέον εὔκολος, ὅσον φυσικὰ τοῦ λογικοῦ ζῴου ἡ ψυχὴ εἰς τὴν ἀλήθειαν κλίνει καὶ ἀποστρέφεται τὸ ψεῦδος ὡς ἔλεγεν ὁ Ἐπίκτητος· «Ἡ φύσις αὕτη ἐστὶ τῆς διανοίας, τοῖς μὲν ἀληθέσιν ἐπινεύειν, τοῖς δὲ ψευδέσι δυσαρεστεῖν.» Θέλεις ἀπόδειξιν τούτου; Ἐξέτασε πῶς διατίθεται ἡ ψυχή σου πρὸς τὸν ὅστις σ' ἀδικεῖ μὲ βίαν, καὶ ὅστις μὲ δόλον. Τοὺς ἀποστρέφεσαι φυσικὰ καὶ τοὺς δύο· ἀγανακτεῖς ὅμως πολὺ πλέον πρὸς τὸν ἀπατήσαντά σε μὲ τὸ ψεῦδος· διότι ὑβρίζει αὐτό σου τὸ λογικὸν, ὑποθέτων σε μωρόν.

Κ. Σ.

ΠΟΙΗΣΙΣ.

ΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ.

Τὸ πτηνὸν ἀρχίζει τώρα τὸ ἑσπερινόν του ᾆσμα,
Καὶ τὸ χαρωπὸν εὐφραίνει τῆς δημιουργίας πλάσμα.
Ὁ δὲ Ἕσπερος προβαίνει καὶ διώκει τὴν ἀκτῖνα,
Τὴν ἐσχάτην τοῦ Ἡλίου, καὶ εἰς ῥόδα καὶ εἰς κρῖνα,
Τὰς γλυκείας ἐπιφέρει ἐπιπνεύσεις τοῦ Ζεφύρου.
Καὶ ἀφθόνως πως σκορπίζει εὐωδίας τερπνοῦ μύρου.
Εὐτυχεῖς θνητοὶ οἱ ζῶντες εἰς τὸν κόσμον ἀνωδύνως!
Πρὸς τοὺς οὐρανοὺς τὸ βλέμμα ἀνυψόνουν εὐφροσύνως,

Καὶ χιλίας των ἐκφράσεις ἀναπέμπουν 'ς τοὺς αἰθέρας
Κ' εἰς τὸν ἀχανῆ ἐκεῖνον καὶ ἀμέτρητόν μας θόλον,
Ὁποῦ κάθεται ὁ *Μέγας καὶ Δημιουργὸς τῶν ὅλων*,
Καὶ στιγμὰς ἀπολαμβάνουν τῆς ζωῆς των γλυκυτέρας.
Ἀλλ' ἐπάνω τῶν μνημάτων τὸ ὡραῖον φῶς της χύνει
Συνεχῶς ἡ φωτοβόλος καὶ οὐράνιος Σελήνη.
Εἰς αὐτὰ κ' ἐγὼ τὸ βράδυ μὲ σκιάν τινα πλανῶμαι,
Καὶ τοὺς θρήνους καὶ τοὺς γόους τῶν φασμάτων ἀκροῶμαι.
Ἔπειτα ἐπανακάμπτω εἰς δενδρῶνας δασυφύλλους,
Καὶ τῆς τύχης καταρῶμαι τοὺς ἀκμάζοντας στροβίλους.
Φεῦ! πολύτλας νεανίας, εἰς τὸν κόσμον ἐγὼ μόνος
Προωρίσθην ἵνα κλαίω ς' τὴν κοιλάδα τοῦ κλαυθμῶνος;
Ἄνθρωποι! σπαράσσετέ με θανατηφόρα τόξα,
Δὲν μὲ μέλει ἂν συγχρόνως μετ' ἐμοῦ χαθῇ κ' ἡ δόξα...
Διατί; — διότι ὄνερ εἶναι αὕτη στιγμιαῖον,
Παρερχόμενον, πλὴν πάλιν ἐμφανιόμενον ὡς νέον.
Εἶναι ῥόδακος ἀγρίου στιγμιαία τις πομφόλυξ,
Κ' εἰς τὸν κόσμον ἔρπει ἔρπει ὡς τοῦ χώματος ὁ σκώληξ...
Εἰς αὐτὸν ἐδῶ τὸν κῆπον ἐνθυμοῦμαι τὰς προτέρας
Τὰς ὡς ὄναρ παρελθούσας καὶ γλυκείας μας ἡμέρας.
Μετὰ κόρης ἐδῶ φίλης συνεχῶς ἐπεριπάτουν
Καὶ ἠχήεσσαν κιθάραν εἰς τὰς χεῖράς μου ἐκράτουν,
Καὶ τανύων τὰς χορδάς της ἐγώ, ἔψαλλεν ἐκείνη·
Ἔλαμπε ς' τὸ μέτωπόν της ἡ οὐράνιος γαλήνη.
Αἱ δὲ χάριτες ἐπέτων ἐκεῖ πέριξ της ἠρέμα.
Σὲ ἐμάγευεν ἀμέσως τὸ ἀγγελικόν της βλέμμα,
Καὶ πλησίον της αἱ αὖραι ἀνεπόφως ἐπερνοῦσαν·
Ἤκουσες ποτὲ τὴν κόρην κἀνὲν ἆσμα ψαλμῳδοῦσαν;....
Δὲν ὡμοίαζε τὸν φθόγγον τῆς εὐλάλου ἀηδόνος;
Ἥτις τώρα γλυκοψάλλει ἐν τῷ μέσῳ τοῦ λειμῶνος;
Ὦ! ἂν ἔβλεπες ἐκείνην πάραυτα οἱ ὀφθαλμοί σου
Ἤθελον νὰ τὴν ἐκλάβουν κάτοικον τοῦ παραδείσου.
Ἀλλὰ λαίλαψ, φεῦ! ἐπῆλθεν ἄγριος μανίαν πνέων,
Καὶ παρέσυρε ς' τὸν ῥοῦν του τὸ φυτὸν αὐτὸ τὸ νέον.
Ἡ ψυχὴ τῆς νέας κόρης ὡς στρουθίον ἐπτερώθη,
Καὶ χαρίεσσα 'ς τὸν Πλάστην πρὸς τοὺς οὐρανοὺς ὑψώθη.
Τὶ χαρά, τὶ εὐφροσύνη ἡ συνάντησίς μας ἦτον!
Ἔπαιζε μαζῆ μ' ἐκείνην πέριξ της τρεῖς χαρίτων.
Ἐνθυμοῦμαι τὰς ὡραίας παρελθούσας μας ἡμέρας
Ἄλλας πλέον ἐξ ἐκείνων φεῦ! δὲν εἶδα λαμπροτέρας!
Ἀρετέ με τώρα, φίλοι, νὰ πλανῶμαι εἰς τοὺς τάφους,
Ὀσφραινόμενος τὸ χόρτον τὸ βλαστάνον τοῦ ἐδάφους,
Καὶ ὁ Ἕσπερος ἂς ἦναι φοβερὸς τεκμιριώδης
Καὶ ἡ νὺξ αὐτὴ φρικώδης!
Μὴ μὲ φέρῃς, τύχη, ταῦτα εἰς τὴν μνήμην τοῦ νοός μου·
Ὅλ' αἱ λύτναι τῆς ὀργῆς σου ἐξεῤῥάγησαν ἐμπρός μου·
Ἕως πότε τὸ αἰμῶζον, τὸ βαρυαλγοῦν μου στῆθος
Εἰς τὸν ἄκμωνα τοῦ βίου θὰ τιτρώσκεται; ὦ! λίθος
Λίθος ὀρεινὸς δὲν εἶναι νὰ ἀντέχῃ ὑπερτέρως·
Τυραννοῦμαι, τυραννοῦμαι, πλὴν μαραίνομαι ἀκαίρως.
Πάντοτε ς' τοὺς ὀφθαλμούς μου φαίνεται ὁ κόσμος μέλας,
Κ' εἰς φρικτὰς κι' ἀλλοπρασάλλους μεταφέρομαι θυέλλας.
Τρέχει τρέχει ἡ ζωή μου εἰς τὸν ῥοῦν της καὶ δὲν μένει
Ὡς ὁ ῥύαξ τῆς ἐρήμου ποῦ πηγαίνει ποῦ πηγαίνει....
Παῦσε πλέον νὰ στενάζῃς πολυδάκρυτος ψυχή μου
Ἥσυχος ἐπαναπαύου εἰς τὰ βάθη τῆς τῆς ἐρήμου.
Καὶ σκεδάζουσα τὰς λύπας μὲ τῆς ἐξοχῆς τὰ δῶρα,
Μακρὰν μένε τῶν ματαίων ἕως οὗ νὰ ἔλθ' ἡ ὥρα,
Καθ' ἣν μέλλεις ἄλλους κόσμους, ὡς ἐκείνη ν' ἀτενίσῃς,
Καὶ τὸ χοϊκόν σου σῶμα εἰς τὴν γῆν αὐτὴν ν' ἀφήσῃς.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΤΡΕΒΑΣ.

Η ΚΩΜΟΠΟΛΙΣ ΑΚ-ΧΙΣΑΡ.

—

Περὶ τῆς πρὸς τὴν Νεολαίαν προόδου τῆς Κωμοπόλεως ταύτης, ἀρκούντως καὶ ἄλλοτε εἰς τὰς ἐφημερίδας ἐλέχθησαν. Ἀλλὰ, κατὰ δυστυχίαν, μανθάνομεν ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς Κωμοπόλεως ταύτης, ἐνῶ ὄχι μόνον Ἀλληλοδιδακτικὴν, ἀλλὰ καὶ Ἑλληνικὴν ἠδύναντο νὰ διατηρήσωσι Σχολὴν, εἰσέτι μίαν καὶ μόνην διατηροῦσι Ἀλληλοδιδακτικὴν, καὶ ταύτην ὄχι ὡς δεῖ, τοῦ κακοῦ τούτου προερχομένου δῆθεν τῆς τῶν πολιτῶν ἀμελείας, ἀπάντων μὴ ἐκ συμφώνου ἐνουμένων καὶ βαδιζόντων πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, ἐξ' οὗ τοσαῦτ' ἀγαθὰ περιμένονται, καὶ ἡ τῆς Νεολαίας πρόοδος, ἥτις μίαν ἡμέραν θέλει εὐλογήσει τοὺς συμπράξαντας εἰς τὴν συλλογὴν τοιούτων διανοητικῶν καρπῶν, ἐξ ὧν ἐξαρτᾶται ἡ εὐδαιμονία της.

Καὶ οἱ μὲν Ἔφοροι καὶ αὐτῆς τῆς ὑπαρχούσης ἀλληλοδιδακτικῆς Σχολῆς, χρεωστοῦμεν νὰ ὁμολογήσωμεν τὴν ἀλήθειαν, εἰν' ἀληθῶς ἀξιέπαινοι, ὡς καταγινόμενοι ἀόκνως κ' ἐπιμελῶς χορηγοῦντες τὰ κατὰ δύναμιν μέσα ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τῆς Σχολῆς ταύτης. Ἀλλ' ὅταν ἅπαντες οἱ πολῖται ἀνεξαιρέτως δὲν ἔχουσι τὸν αὐτὸν ζῆλον καὶ τὴν αὐτὴν προθυμίαν, ὅταν δὲν συνδράμωσι γενναίως εἰς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν, τί δύνανται τέσσαρες ἢ πέντε πολῖται μόνον νὰ πράξωσιν; ἢ τί δύναται ὁ Διδάσκαλος νὰ πράξῃ καὶ ν' ἀναδείξῃ τὴν ἐπὶ τὰ κρείττω τῶν μαθητευόντων πρόοδον, ἀφοῦ ὁ τὸν ὁποῖον πορίζεται μισθὸς μόλις ἐπαρκεῖ πρὸς διατήρησιν τῶν ἐξόδων του;—Τάχα εἶναι δίκαιον ὁ Διδάσκαλος νὰ πορίζῃ τ' ἀναγκαιοῦντα βιβλία τοῖς μαθηταῖς ἐξ ἰδίων του, ἢ τὰ λοιπὰ τῆς Ἀλληλοδιδακτικῆς χρήσιμα, ἐκ διδομένου εἰς αὐτὸν μισθοῦ ἐκ τοῦ ὁποίου μόλις ἐμπορεῖ νὰ ζῇ; Καὶ πάλιν μ' ὅλα ταῦτα τὰ προσκόμματα, μὲ τὴν τῶν πολιτῶν ἀσυμφωνίαν καὶ ἀναλγησίαν, κ' ἐκ τοῦ μηδαμινοῦ μισθοῦ τῶν 150 γροσίων κατὰ μῆνα ὃν ἀπολαμβάνει ὁ ἐκεῖσε ἐλλόγιμος Διδάσκαλος τῆς διαληφθείσης Σχολῆς κύριος Ἄνθιμος, εἶναι τῳόντι ἀξιέπαινος, ὄχι μόνον διὰ τὸν ζῆλον, ὃν, ὡς ἐκ πηγῆς ἀξιοπίστου πληροφορούμεθα, καταβάλλει ὑπὲρ τῆς τῶν μαθητῶν προόδου, ἐπιμελούμενος καὶ μὴ φειδόμενος πάντα μόχθον καὶ πόνον, καὶ ἀντικρούων τὰ ὁποῖα καθ' ἑκάστην τῷ παρουσιάζονται πολυειδῆ προσκόμματα, οὐ μόνον, ἐπαναλαμβάνομεν, ἐν τούτοις ἅπασι εἶν' ἀξιέπαινος καὶ ἀξιότιμος, ἀλλὰ καὶ δι' ὅσα συνεχῶς καταβάλλει ἐξ ἰδίων του εἰς ἀγορὰν βιβλίων εὐμεθόδων πρὸς χρῆσιν

τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, οὐδὲν φειδόμενος καὶ τὸ πᾶν θυσιάζων ὅπως καὶ τοὺς γονεῖς τῶν μαθητῶν καὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοὺς εὐχαριστήσῃ, ὡς φιλόστοργος πατὴρ ἐκ τοῦ ὑστερήματος διατηρῶν τὴν τῶν τέκνων του ὕπαρξιν.

Ὀφείλοντες δ' ἐκ μέρους ἡμῶν ὅπως ἀπονέμωμεν τὸν δίκαιον ἔπαινον πρὸς τὸν ἐλλόγιμον Διδάσκαλον Ἀξαρίου Κ. Ἄνθιμον ὑπὲρ τοῦ ὁποίου καταβάλλει ζῆλου καὶ προθυμίας διὰ τὴν τῆς Νεολαίας πρόοδον, συγχαιρόμεθα μὲν αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ προτρέπομεν τοὺς ΚΚ. Ἐφόρους τῆς Σχολῆς ταύτης ἵνα ἀντιμείψωσι αὐτὸν τῶν ὧν καταβάλλει πόνων καὶ μόχθων, προσφέροντες καὶ τὰ μέσα ὥστ' ἐπὶ μᾶλλον νὰ καταγίνεται προοδεύων τὴν Νεολαίαν· καὶ γὰρ ἄνευ μέσων μικρὸν θὰ τελεσφορήσωσι οἱ τοῦ Διδασκάλου κόποι. — Κτίριον ἄνευ ὕλης οὐ κτίζεται· ἀλλὰ καὶ Σχολὴ ἄνευ τῶν ἀναγκαίων βιβλίων δὲν δύναται νὰ διατηρηθῇ. Ὀφείλουσιν οὖν οὐ μόνον οἱ Ἔφοροι ἀλλὰ καὶ ἅπαντες ἀνεξαιρέτως οἱ κάτοικοι τῆς Κωμοπόλεως ταύτης ἵνα φιλοτιμηθέντες ἐνωθῶσι καὶ διατηρήσωσι τὸν προσδοκώμενον τοῦτον ἐκ τῆς παιδείας θησαυρὸν, δυνάμει τῆς προσφορᾶς αὐτῶν ἐγείροντες καὶ οὐχὶ κρημνίζοντες τὰ ἐκπαιδευτικὰ Καταστήματα· εἰς δὲ τὸν Διδάσκαλον ἀποδώσαντες τὸν δίκαιον ἔπαινον, συμβουλεύομεν αὐτὸν τελευταῖον ἵνα φέρῃ τὴν αὐτὴν ἀείτε προθυμίαν πρὸς τὴν σπουδαζουσαν ὑπ' αὐτοῦ Νεολαίαν, καὶ ἔσονται ἀμφότερα τὰ μέρη βέβαια, ὅτι μακρὰν τοῦ νὰ μένωμεν ἁπλοῖ θεαταὶ τῶν γινομένων, δὲν θελομεν λείψει τοῦ νὰ ἐπαινῶμεν στεντορείως διακηρύσσοντες τας ἀγαθοεργοὺς πράξεις αὐτῶν, ὥστ' οὕτω ἀμιλλόμενοι τὰ καλὰ οἱ ὁμογενεῖς ἡμῶν, ἀναδειχθῶσι ποτὲ ἄξιοι τῶν παλαιῶν προγόνων μας.

Σ. Α.

ΚΑΙ ΠΑΛΙΝ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ.

—

Γράψαντες προλαβόντως περὶ τῶν ἐξετάσεων τοῦ ἰδιωτικοῦ Σχολείου τοῦ Κ. Γ. Κουϊμζέλη, ὑπεσχέθημεν νὰ δώσωμεν σήμερον κατάλογον τῶν ἀριστευσάντων μαθητῶν· ἀλλὰ τοιοῦτος κατάλογος δὲν μᾶς παρεχωρήθη ἐκ μέρους τοῦ διδασκάλου, ἐπὶ λόγῳ ὅτι εἶναι εὐχαριστημένος ἐξ ὅλων τῶν μαθητῶν του, πολὺ ὅμως περισσότερον ἐκ μερικῶν, οἵτινες ἔδειξαν καλλίστην ἐπιμέλειαν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, καὶ ὡς ἐκ τούτου καθίστατο περιττὸς ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος κατάλογος.

Ἀλλ' εἶναι ἀπορίας ἄξιον μὲ τὴν Ἐφημερίδα τῆς Σμύρνης ἥτις, ἐπειδὴ ἅπαξ ἔγραψε κατὰ τῶν ἰδιωτικῶν Σχολείων, ζητεῖ καὶ πάλιν, καταφεύγουσα εἰς σοφίσματα, νὰ παρηγκωνίσῃ τὴν ἀλήθειαν, ὅπερ, νομίζομεν, δὲν εἶναι ἴδιον δικαίου καὶ ἀμερολήπτου δημοσιογράφου. Ἡμεῖς εἴμεθα ὑπερβέβαιοι ὅτι ὁ ἀξιότιμος αὐτῆς συντάκτης πράττει τοῦτο ὄχι διότι οὕτως ἔχει, ἀλλὰ διὰ νὰ ἐπιστηρίζῃ τὸν λόγον του, καὶ διὰ νὰ γίνῃ τοῦτο ἔπρεπε διόλου νὰ μὴ γράψῃ περὶ τῶν ἐξετάσεων τοῦ Κ. Κουϊμζέλη, ἢ καὶ ἂν ἔγραφε (καθὼς καὶ ἔκαμεν) ἔπρεπε νὰ καταφρονήσῃ καὶ ὄχι νὰ ἐπαινέσῃ αὐτάς.

Ἐπιμένων ὁ συντάκτης τῆς Σμυρναΐδος εἰς τὸν λόγον του, ὅτι τὰ ἰδιωτικὰ σχολεῖα τῆς Σμύρνης ἐμποδίζουσι τὴν δημοσίαν πρόοδον, μὴ θέλων δὲ νὰ πεισθῇ εἰς νας ὀρθὰς καὶ νουνεχεῖς παρατηρήσεις, καὶ δεικνύων ψυχὴν ἐπίμονα καὶ ὑπερήφανον, πράγματα τὰ ὁποῖα ἡμεῖς τέλος πάντων δὲν ἐγνωρίσαμεν εἰς αὐτὸν, συμβουλεύει τοὺς Σμυρναίους διὰ τῶν κατωτέρω λόγων·

« *Ἂν ἦναι ἀληθὲς ὅτι, ἕνεκα τῆς ἀποστάσεως, πολλοὶ γονεῖς ἀναγκάζονται νὰ προτιμῶσι τὰ ἰδιωτικὰ τοῦ δημοσίου σχολείου, ὅταν μάλιστα τὰ τέκνα των ἦναι ἀνήλικα, πρέπει νὰ λάβῃ ἡ πόλις τὸ ζήτημα τοῦτο ὑπ' ὄψιν· Ἢ τὰ ἰδιωτικὰ σχολεῖα νὰ ὑποχρεωθοῦν νὰ διδάσκωσιν ὁμοιομόρφως μὲ τὸ δημόσιον σχολεῖον, νὰ ἦναι τρόπον τινὰ αἱ κατώτεραι τάξεις ἐκείνου, ἢ νὰ ἐγκιασθῇ εἰς οἶκος εἰς κεντρικόν τι μέρος, καὶ νὰ ἔρχεται αὐτόσε εἰς ῥητὰς ὥρας ὁ δημόσιος διδάσκαλος ὁ παραδίδων τὰ μικρότερα μαθήματα εἰς τὴν Εὐαγγελικὴν Σχολὴν τῆς ὁποίας τὸ Σχολεῖον τοῦτο θέλει εἶσθαι κλάδος.* »

Ἐκ τούτων ὅλων φαίνεται, ὅτι ὁ συντάκτης τῆς Σμυρναΐδος δὲν ἐπιθυμεῖ διόλου τὴν ὕπαρξιν τῶν ἰδιωτικῶν σχολείων εἰς τὴν πόλιν μας, ἀλλ' ἂν ἦτο τρόπος νὰ γίνωσιν αὐτὰ ἄφαντα ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς!!! ἑπομένως προσβάλλει καιρίως ὅλους τοὺς ἰδιωτικοὺς διδασκάλους τῆς πόλεώς μας, τοὺς νομίζει δι' ἀγύρτας, διὰ μηδαμινοὺς· δὲν ἐμπιστεύεται εἰς αὐτοὺς οὔτε τὰς κατωτέρας τάξεις τῆς δημοσίου σχολῆς νὰ διδάσκωσιν, ὡς φαίνεται, ἀλλὰ συμβουλεύει καὶ τοὺς γονεῖς νὰ μὴ πλανῶνται ὅτι ὁ δεῖνα διδάσκαλος εἶναι καλὸς εἶναι ἄριστος!!! ἐνῶ ἐξ ἄλλου μέρους τοὺς εὐχαριστεῖ ὅτι ΕΠΡΑΞΑΝ ΚΑΛΑ. Ὁ πνιγόμενος, κατὰ τὴν κοινὴν παροιμίαν, ὀπὸ τὰ μαλλία του πιάνεται. Λέγομεν καὶ ἡμεῖς ἐπὶ τοῦ παρόντος ὅτι, ὁ συντάκτης τῆς ἐφημερίδος ταύτης δὲν ἔχει κάμμίαν, κάμμίαν περὶ τῶν ἰδιωτικῶν σχολείων ἰδέαν. Εἶναι σύνηθες, φαίνεται, ἔργον εἰς αὐτὸν νὰ δίδῃ γνώμας τοιαύτας, διότι καὶ ἄλλοτε γράφων περὶ τοῦ Κορασιακοῦ σχολείου τῆς Ἁγίας Φωτεινῆς δὲν εὐχαριστεῖτο ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν τοῦ κατὰ πάντα ἀξιοτίμου Κ. Δ. Μαρκουλίδου ἀλλ' ἐπρότεινε νὰ προσκαλέσουν ἀπὸ τὴν Ἐλβετίαν γυναίκα τινὰ ὡς διδασκάλισσαν, ἥτις σὺν τοῖς ἄλλοις νὰ διδάσκῃ καὶ μουσικήν. Δι' αὐτὴν δὲ τὴν γνώμην ἔγραψεν ἡ ἀξιότιμος Ἀμάλθεια πολλά. — Εἰς τὴν πόλιν μας ἡ ὕπαρξις τῶν ἰδιωτικῶν σχολείων εἶναι ἀναντιῤῥήτως

ἀναγκαιοτάτη καὶ ὠφέλιμος (α), καθὼς καὶ προλαβόντως εἴπομεν. Μὴ ψυχραίνεται δὲ καθ' ἡμῶν ἡ φίλη αὕτη ἐφημερὶς διότι γράφομεν· φίλος μὲν ὁ Πλάτων, φιλτάτη δ' ἡ ἀλήθεια· δὲν ὁμιλῶμεν μὲ πάθος ἀλλὰ μὲ εἰλικρίνειαν· θὰ μᾶς ἀδικήσῃ πολὺ ὁ φίλος συντάκτης αὐτῆς ἂν τὰ γραφόμενά μας παρεξηγήσῃ, καὶ ἂν τοῦτο γίνῃ ἡμεῖς ἀπὸ τοῦδε μετανοοῦμεθα δι' αὐτά.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΤΡΕΒΑΣ.

ΤΟ ΜΟΝΑΧΙΚΟΝ ΤΑΓΜΑ.

—

Ἡ σύστασις τούτου τοῦ τάγματος ἀναμφιβόλως ἔλαβεν ἀρχὴν εἰς τὴν Αἴγυπτον. Πολλοὶ κατ' ἀρχὰς κατέφευγον εἰς τὰς ἐρήμους, ἄλλοι διὰ τοὺς συμβάντας διωγμούς, εἰς τοὺς ὁποίους δὲν ἠδύναντο νὰ ὑποφέρωσι τὰ μαρτύρια, καὶ ἄλλοι διὰ νὰ φυλάττωσιν ἐγκράτειαν αὐστηρὰν καθ' ὅλα. Ὠνομάζοντο δ' οὗτοι ἀναχωρηταὶ μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐπισημότερος ἦτο Παῦλος ὁ Θηβαῖος, καταφυγὼν ἐπὶ Δεκίου εἰς τὴν ἔρημον τῆς Αἰγύπτου. Ἀλλ' ὅς τις ἐσύστησε περισσότερον τὸ τάγμα τοῦτο, εἶναι ὁ Ὅσιος Ἀντώνιος, Αἰγύπτιος καὶ αὐτὸς, ὅς τις κατὰ τὸ 285 κινούμενος ἀπὸ θεοσέβειαν, ἄφησε τὸν κόσμον καὶ ἀνεχώρησε εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου κατεγίνετο νὰ νηστεύῃ καὶ νὰ προσεύχηται. Τὸ παράδειγμά του ἔσυρε πολλοὺς εἰς τὴν ἔρημον (μάλιστα ἐπὶ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου) ὅπου καθεὶς ἐκατοίκει εἰς χωριστὴν καλύβην, (διὰ τὸ ὁποῖον καὶ ὠνομάσθησαν Μοναχοί), καὶ ὁ Ἀντώνιος ἦτον ὡς πατὴρ καὶ ἔρορος αὐτῶν. Τὸν Ἀντώνιον ἐμιμήθησαν πολλοὶ καὶ ἐσύστησαν εἰς διάφορα μέρη τὴν Μοναδικὴν ζωήν· ἀλλ' οἱ Μαθηταί του τὴν ἐξήπλωσαν ἔτι περισσότερον. Παχώμιος εἷς ἐξ αὐτῶν (β) τὴν ἔφερεν εἰς τὴν τελειότητα, διότι ἤνωσε πολλὰς καλύβας εἰς μίαν, ἔπειτα ἔκτισε καὶ Μοναστήρια, τὰ ὁποῖα ὠνομάσθησαν Κοινόβια, διότι συνέζων οἱ εἰς αὐτὰ Μοναχοὶ κοινῶς. Καὶ ἔκτοτε οἱ Μοναχοὶ διηρέθησαν εἰς Ἀναχωρητὰς καὶ Κοινοβιάτας, καὶ ἀκολούθως εἰς δύω τάγματα τῶν Σταυροφόρων καὶ Μεγαλοσχήμων. Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Κοινοβίου ὠνομάζετο Ἀββᾶς [πατὴρ], Ἡγούμενος καὶ Ἀρχιμανδρίτης. Κατὰ τὴν ἰδίαν ἐποχὴν ἐσυστήθησαν καὶ πολλὰ γυναικεῖα Μοναστήρια. Τὰ κυριώτερα δ' ἔργα τῶν Μοναχῶν ἦσαν Νηστεία καὶ Προσευχὴ, καὶ τὸ ἰδιαίτερον καθενὸς ἐργόχειρον. Ὅλοι δὲ ἄνευ ἐξαιρέσεως ἐδέχθησαν τὸν ἄγαμον βίον. Ἀπὸ τοὺς αὐτοκράτορας τῆς Τετάρτης Ἑκατονταετηρίδος ὁ Οὐάλης ἐπείραξε πολὺ τὸ Μοναχικὸν τάγμα, ὅς τις λαμβάνων τοὺς Μοναχοὺς, τοὺς ἔστελλεν εἰς τὸν πόλεμον.

Κατὰ τὴν τετάρτην ἑκατονταετηρίδα ὁ Ἀλεξανδρείας Ἀθανάσιος ἔφερε τὸ Μοναχικὸν τάγμα εἰς τὴν Ῥώμην. Εἰς δὲ τὴν Γαλλίαν ἐνήργησε τὴν ἐξάπλωσίν του ὁ Τορώνων Μαρτῖνος. Γενικῶς ὅμως τοῦ τάγματος τούτου πατὴρ εἰς τὴν Δύσιν εἶναι ὁ ἐκ Νουρσίας τῆς ἐν Οὐμβρίᾳ τῆς Ἰταλίας Μοναχὸς Βενέδικτος, ὁ ὁποῖος κτίσας (κατὰ τὸ 529) εἰς τὸ Κάσσιον Ὄρος τῆς Καμπανίας Κοινοβιακὸν Μοναστήριον, ἔγραψε διαταγὰς εἰς ἑβδομήκοντα τρία Κεφάλαια διὰ τοὺς Μοναχούς του, αἵτινες ὠνομάσθησαν Κανὼν τοῦ Ἁγίου Βενεδίκτου, καὶ τὰς ὁποίας εὐθὺς ἐδέχθησαν ὅλα τὰ Μοναστήρια τῆς Δύσεως. Διὰ τοῦ Κανόνος δὲ τούτου ἔπρεπεν ὁ Μοναχὸς ν' ἀπαρνηθῇ ἐν γένει τὸν κόσμον, καὶ νὰ ζῇ ὡς μὴ ὢν μέλος αὐτοῦ. Οἱ δὲ δεχόμενοι τὸν κανόνα τοῦτον Μοναχοὶ ὠνομάσθησαν Βενεδίκτειοι ἢ Βενεδικτινοί. Ἔδωκε δ' εἰς αὐτοὺς ὁ Βενέδικτος καὶ ἐργόχειρον καὶ πρὸ πάντων τὴν μάθησιν καὶ ἀνατροφὴν τῶν τέκνων. Τὸ τάγμα τοῦτο περὶ τὴν δεκάτην ἑκατονταετηρίδα διεχωρίσθη εἰς πολλὰ ἄλλα, ὡς τῶν Κλουνιακινσίων, τῶν Σιλβεστριανῶν, τῶν Κελαινῶν καὶ ἄλλων.

Κ. Σ.

(α) Ἐκ τούτων τὰ ἐπισημότερα εἶναι τὸ Ἑλληνικὸν Παιδαγωγεῖον τὸ διευθυνόμενον παρὰ τῶν ἀξιοτίμων Κ. Θ. Τιμαγένους καὶ Ἀ. Ἰσιγόνη, τὸ Ἑλληνικὸν Ἐκπαιδευτήριον τοῦ Κ. Κουϊμζέλη καὶ τινα ἄλλα.

(β) Περίφημος μαθητὴς τοῦ Μ. Ἀντωνίου ἦτο καὶ ὁ Μακάριος.

Ο

ΒΑΛΜΙΕΡΟΣ.

(Συνέχεια).

—

Ἡ Ἐλεονώρα εἶχε τὰ αὐτὰ αἰσθήματα μὲ τὸν Βαλμιέρον διὰ τὴν γυναῖκα ταύτην. Ὁ δὲ νέος πεταῖ πρὸς αὐτὴν μετὰ μεγάλης ἀνυπομονησίας, φέρων καὶ ἱκανὴν ποσότητα χρημάτων μεθ' ἑαυτοῦ.

— Δέχθητι τὸ ἀδύνατον τοῦτο δεῖγμα τῆς συμπαθείας τὴν ὁποίαν πᾶς εὐαίσθητος χρεωστεῖ νὰ δεικνύῃ εἰς τὴν τύχην σου, καὶ ἔσο βεβαία ὅτι δὲν θέλω μείνει ἕως αὐτοῦ.....

Ἡ καλὴ αὕτη γυνὴ χύνουσα χείμαῤῥον δακρύων,

— Ἀπὸ ποῖον, ἀπὸ ποῖον, Θεέ μου! λαμβάνω τὴν εὐεργεσίαν..... λαμβάνω τὴν ἰδίαν ζωήν; ..... Ἂν δὲν ἦσο σὺ, ἐξάπαντος ἔμελλον νὰ γίνω θῦμα τῆς ἀθλιότητος, τῆς πείνας..... Ἡ εὐγνωμοσύνη ὅμως τὴν ὁποίαν σὲ δεικνύω τώρα δὲν εἶναι τίποτε..... ἡ ψυχή μου..... ἄ! ἂν ἠδύνασο νὰ ἀναγνώσῃς εἰς αὐτήν.

— Καὶ σὺ μὲ ἀνταπέδωκες τὴν ἀνταμοιβήν. Ἐγὼ μάλιστα σὲ εἶμαι χρεώστης δι' αὐτὴν τὴν ἡδονὴν τὴν ὁποίαν τώρα αἰσθάνομαι. Τί εὐτυχία τωόντι, τί χαρὰ νὰ σπογγίζῃ τις τὰ δάκρυα τῶν δυστυχῶν! Σὺ μὲ ἔκαμες νὰ λησμονήσω πρὸς ὥραν τὰς θλίψεις μου.

— Καὶ τὸ εὐτυχὲς συμβεβηκὸς τὸ ὁποῖον σὲ ἐπεφόρτισε τόσην δόξαν δὲν σὲ ἀνεκούρισεν ἀπὸ αὐτάς;

— Ἡ δόξα! ἡ δόξα δὲν δίδει γονεῖς, δὲν δίδει τὴν τύχην τὴν ὁποίαν ἔχει καὶ ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀνθρώπων!.....

— Καὶ δὲν ὑπάρχουν παιδία νόμιμα μυριάκις δυστυχέστερα ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἀγνοοῦν τοὺς γονεῖς των;

— Καὶ δύναται νὰ ὑπάρξῃ μεγαλητέρα δυστυχία παρὰ νὰ μὴν ἀνήκῃ τις εἰς κανένα, νὰ ἦναι ἀπεῤῥιμμένος ἀπὸ τοὺς γονεῖς του;

— Ἀλλ' ἂν εἶχέ τις νὰ ἐρυθριάσῃ διὰ τὸν πατέρα του;

— Νὰ ἐρυθριάσῃ διὰ τὸν πατέρα του; Καὶ ἐμπορεῖ τις νὰ προσπαθήσῃ νὰ ἐπιφέρῃ διόρθωσιν εἰς τὰ σφάλματα ἐκείνου, νὰ λάβῃ τὸ δικαίωμα νὰ τὸν ὑπολήπτωνται οἱ ἄλλοι μόνον διὰ τὸν ἑαυτόν του, καὶ ὄχι διὰ τοὺς γονεῖς του. Νὰ μὴν ἐξεύρῃ ὅμως κανεὶς ἀπὸ ποῖον κατάγεται..... νὰ στερῆται τὴν ἡδονὴν νὰ ἐναγκαλισθῇ τὴν μητέρα του ..... κλαίεις;

— Ἄ! πίστευσέ με..... ἔσο βέβαιος ὅτι καὶ αὐτὴ ἤθελε δοκιμάσει σκληροτάτους πόνους..... καὶ ἂν μάλιστα ἀπὸ τὴν πολλήν της ἀγάπην ἀποῤῥίπτῃ τοὺς ἐναγκαλισμούς σου...

Καὶ ἡ γυνὴ αὕτη ἔπεσεν εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Βαλμιέρου.

— Τί ἔχεις, κυρία; Ἡ ὠχρότης τοῦ θανάτου ἐπὶ τοῦ προσώπου σου! Τί ἔπαθες;

— Βαλμιέρε..... ἔχεις..... ἔχεις μητέρα, καὶ..... ἐγὼ ἔχω υἱόν.... Τετέλεσται πλέον δι' ἐμέ.

— Ἔχεις υἱόν.....· καὶ ἐγὼ εὑῤῥκα....

— Τὴν μητέρα σου ἡ ὁποία ἐκπνέει ἤδη, ἡ ὁποία δὲν ἠμπόρεσε νὰ βαστάσῃ.... ναί, εἶσαι ὁ υἱός μου.....

ὁ δυστυχὴς πατήρ σου εἶναι ὁ σύζυγός μου, ὅστις διὰ τῆς φυγῆς ἀπέφυγε τὴν ποινὴν δι' ἔγκλημα τὸ ὁποῖον ἀδίκως τὸν ἐκατηγόρησαν..... Εὐχαριστεῖσαι λοιπὸν τώρα διότι μὲ ἀφήρπασες τὸ μυστικόν μου; Ἰδοὺ, ἐγνώρισες τοὺς γονεῖς σου! Ἀλλὰ πόσον ἀκριβὰ θέλεις πληρώσει διὰ τοῦτο! Ἄκουσε, υἱέ μου· ἂς μείνῃ ἕως ἐδῶ τὸ πρᾶγμα. Ἂς μὴ τὸ μάθῃ κἂν ὁ κόσμος.

Ὁ Βαλμιέρος, ὅς τις μέχρι τοῦδε ἦτον ὡς ἀναίσθητος, ἐγείρεται μετὰ ζωηρότητος, καὶ σφίγγων αὐτὴν εἰς τὰς ἀγκάλας του,

— Εἶσαι ἡ μήτηρ μου! εἶσαι ἡ μήτηρ μου! Θέλω ὅλη ἡ πόλις.....

— Τὶ θέλεις νὰ κάμῃς; ὦ οὐρανέ! Συλλογίζεσαι τί ὄνειδος.....

— Ἔχω μητέρα τὴν ὁποίαν ἐμπορῶ νὰ σφίγξω εἰς τὸ στῆθός μου, ἡ ὁποία θέλει εἶσθαι φίλη μου, καὶ εἰς τὸν κόλπον τῆς ὁποίας θέλω ἔχει τὴν παρηγορίαν νὰ ἀνοίξω τὴν καρδίαν μου! ἔχω.... ἔχω γονεῖς!

— Καὶ εἰς ποῖον χρεωστεῖς τὴν ζωήν; Εἰς τὸν κόμητα Δερεμιμβίλλιον ὅς τις κατήγετο ἐξ εὐγενοῦς αἵματος. Ἱκανὸν χρόνον ὑπηρετήσας ἐνδόξως εἰς τὸν στρατὸν, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα του διὰ νὰ ἀπολαύσῃ τὰς ἡδονὰς τῆς εἰρήνης, καὶ τῆς ὑπανδρείας μας, τὴν ὁποίαν ὁ οὐρανὸς ἐφάνη κατ' ἀρχὰς ὅτι ηὐλόγησεν. Εἷς ἐκ τῶν γειτόνων μας ἐσήκωσε κρισολογίαν διὰ τὰ σύνορα· ἐξαίφνης εὑρίσκεται φονευμένος. Ὁ πατήρ σου τωόντι εἰς τὴν ἔξαψιν τοῦ θυμοῦ του εἶχεν εἰπεῖ νὰ κτυπηθῇ μὲ αὐτόν· τὸν κατηγοροῦν λοιπὸν ὅτι αὐτὸς τὸν ἐθανάτωσε. Ῥιφθεὶς εἰς τὴν φυλακὴν, (τῆς ὁποίας τὰ δεινὰ διεμοιράσθην καὶ ἐγὼ) καὶ καταδικασθεὶς εἰς τὴν ἐσχάτην ποινὴν, ἐπέτυχε νὰ διαῤῥήξῃ τὰ δεσμά του χωρὶς ὅμως νὰ δυνηθῇ νὰ ἐξαλείψῃ τὴν εἰς τὸ ὄνομά μας ἐγχαραχθεῖσαν ἀνεξάλειπτον δυστυχίαν. Καὶ αὐτὸ εἶναι ἡ ἀληθὴς καταδίκη! Ἐγένησα εἰς τὴν ὑπόγειον φυλακὴν, καὶ σὺ εἶσαι ὁ μόνος καρπὸς τοῦ ἀθλίου μας γάμου. Τὰ πρῶτά μου αἰσθήματα ἦσαν νὰ σὲ ἐναγκαλισθῶ, νὰ κλαύσω διὰ τὴν τύχην ἡ ὁποία σὲ προσμένει. Αὐτὸ τὸ μέλλον σου μὲ ταράσσει μεγάλως. Ἤτον ἀνάγκη νὰ θυσιάσω ὅλην τὴν μητρικήν μου φιλοστοργίαν, καὶ νὰ φροντίσω μόνον διὰ τὴν ἰδικήν σου τύχην. Ἐπιφορτίζω λοιπὸν μίαν φίλην μου νὰ ἐπιστατήσῃ εἰς τοῦτο· σὲ λαμβάνει εἰς τὰς ἀγκάλας της καταβρεγμένον ἀπὸ τὰ δάκρυά μου, καὶ, ἐνῶ ἐγὼ ἤμην ὡς ἀναίσθητος ἀπὸ τὴν λύπην μου, σὲ ἀποσύρει ἀπὸ τὰ βλέμματά μου, καὶ σὲ μεταφέρει μακρὰν ἀπὸ ἐμέ! Μὲ ἐξέτεινες τὰς ἀθῴας, τὰς τρυφερὰς χεῖράς σου, ἀλλ' ἐπρόκειτο περὶ τῆς τύχης σου, καὶ νὰ σὲ ἀφαιρέσω τὴν θλίψιν..... ὅτι ἐγεννήθης ἀπὸ πατέρα..... Δὲν ἐμπορῶ νὰ τὸ πιστεύσω. Ὄχι! Δὲν ἦτο διόλου ἔνοχος. Σὲ ἔφεραν ἔξωθεν τοῦ οἴκου ἐμπόρου τινὸς ὁ ὁποῖος ἐθεωρεῖτο εἰς τὴν πόλιν ὡς παράδειγμα ἀγαθοεργίας. Ἡ φίλη μου σὲ ἠκολούθει πάντοτε μὲ τοὺς ὀφθαλμούς της. Ὁ Λορεμόνδος ἐκινήθη εἰς οἶκτον καὶ σὲ ἐπεριποιήθη ὡς υἱόν του. Ἐγὼ δὲ λαβοῦσα τὴν ἐλευθερίαν μου, εἰς ἄλλο δὲν ἐνησχολήθην παρὰ μόνον εἰς σέ. Πάντοτε δὲ προσκολλημένη εἰς τὰ ἴχνη σου, χωρὶς σὺ νὰ μὲ παρατηρῇς, σὲ ἠκολούθησα καὶ εἰς τὴν πόλιν ταύτην. Ἐλησμόνουν τὴν ἀθλίαν μου κατάστασιν, ὅτε τὰ ὀμμάτιά μου ἀπήντων τὰ ἰδικά σου, καὶ ὅτε ἀνέπνεον τὸν ἀέρα τὸν ὁποῖον ἀνέπνεες καὶ σύ. Τὸ ἀπαίσιον συμβεβηκὸς τὸ ὁποῖον μοῦ ἀφῄρεσε τὸν πατέρα σου, μὲ ἐξεγύμνωσεν ἀκόμη καὶ ἀπὸ ὅλην μου τὴν κατάστασιν, ὥστε δὲν μὲ ἔμεινε πλέον τίποτε. Καὶ ἂν σὺ τώρα δὲν ἦσο, ἤθελα καταντήσειν εἰς τὴν ἐσχάτην ἀμηχανίαν. Ποσάκις ἡ φιλοστοργία μου δὲν μὲ παρεκίνησε νὰ προδώσω τὸ μυστικόν μου, τὸ ὁποῖον ἄλλως ἐπεθύμουν νὰ φέρω μαζῆ μου εἰς τὸν τάφον!... Ναί, πρέπει ποτὲ νὰ μὴ φανερωθῇ. Σὲ ἐξορκίζω νὰ λησμονήσῃς ὅτι εὑῤῥκες τὴν μητέρα σου, ἢ τοὐλάχιστον νὰ μὴν ἀνοίξῃς ποτὲ τὸ στόμα νὰ μὲ δώσῃς αὐτὸ τὸ ὄνομα.

— Τὸ ἐναντίον μάλιστα, μῆτέρ μου. Νὰ ἐγνώριζες πόσην ἡδονὴν αἰσθάνομαι νὰ προφέρω τὸ τόσον γλυκὺ, τὸ πόσον ἀκριβὸν εἰς τὴν ψυχήν μου ὄνομα τοῦτο! Ἔχω γονεῖς, ἔχω μητέρα. Ἡ Αὐριλία, ὅλη ἡ Γαλλία πρέπει νὰ τὸ μάθῃ..... Ἔχω γονεῖς.

— Ἀλλ' ὁ πατήρ σου θεωρεῖται ὡς ἄτιμος.

— Ἐγὼ θέλω ἐξαλείψειν αὐτὴν τὴν ἀτιμίαν, καὶ θέλει εἶσθαι εἰς τὴν ἐξουσίαν μου νὰ τὴν καλύψω μὲ τὴν λαμπρότητα τῶν ἔργων μου. Φρονῶ δὲ, καθὼς καὶ σὺ, ὅτι ὁ πατήρ μου εἶναι ἀδύνατον νὰ ἦναι ἔνοχος φόνου.

Ἡ πηγὴ ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἔλαβον τὴν ζωὴν ποτὲ δὲν ἐμπορεῖ νὰ ἦναι μολυσμένη ἀπὸ τὸ ἔγκλημα. Ἂν ὁ πατήρ μου ἐθανάτωσε τωόντι τὸν ἐχθρόν του, βέβαια τὸ ἔπραξε κατὰ τὴν ἀνήκουσαν εἰς τὸν χαρακτῆρά του τιμὴν, εἰς μονομαχίαν, καὶ ὄχι ὡς δολοφόνος.

Ἐν τούτοις δ' εἰσέρχονται τινὲς τῶν γειτόνων ἐν τῷ δωματίῳ τῆς γυναικὸς ταύτης· εἰς μάτην δ' αὕτη θέλει νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ὁρμὴν τοῦ Βαλμιέρου.

— Ἰδοὺ ἡ μήτηρ μου! ἐφώναξεν οὗτος μετὰ παραφορᾶς, καὶ σᾶς παρακαλῶ νὰ φροντίσητε δι' αὐτήν· ἐξέρχεται δὲ, καὶ ἐπιστρέφων μετ' ὀλίγον,

— Ἔλα, μῆτέρ μου, ἐδιόρθωσα τὸ οἴκημά μου, εἰς τὸ ὁποῖον θέλεις κατοικεῖ καὶ σύ! Ἀ! Ποίαν ἡδονὴν θέλω δοκιμάζει νὰ σὲ βλέπω πάντοτε πλησίον μου, νὰ σὲ ἐναγκαλίζωμαι. Εἰς τὸ ἑξῆς πλέον ποῖος ἐμπορεῖ νὰ μὲ κατακρίνῃ ὅτι δὲν ἔχω γονεῖς;

Ὁ Βαλμιέρος δὲν ἔπαυε νὰ διαδίδῃ τὴν εἴδησιν ταύτην, ἥτις φυσικῷ τῷ λόγῳ ἔφθασε καὶ εἰς τὰ ὦτα τῆς κυρίας Λωρμεσάν. Ἀλλ' αὕτη ἔμαθε μὲν ὅτι ὁ νέος εὗρε τοὺς γονεῖς του, ἀλλ' ἠγνόει καὶ τὰς λοιπὰς περὶ τοῦ πράγματος λεπτομερείας. Ἔγραψε δ' εὐθὺς εἰς τὸν Βαλμιέρον τὸ γραμμάτιον τοῦτο.

« Νὰ μὴ θαρρῇς, κύριε, ὅτι ἐκβῆκες διόλου ἀπὸ τὴν καρδίαν μου. Μέχρι τοῦδε ἀκουσίως μου ἐθυσιαζόμην εἰς τὴν κοινὴν γνώμην. Σήμερον εἶμαι ἐλευθέρα νὰ πράζω ὅ,τι θέλω. Ὁποιαδήποτε καὶ ἂν ἦναι ἡ οἰκογένειά σου, εἶμαι πρόθυμος νὰ σὲ δείζω ὅτι πάντοτε διεφύλαξα τὴν αὐτὴν εἰλικρίνειαν πρὸς σέ. Ἔλα νὰ μὲ ἐπισκεφθῆς, καὶ θέλεις ἰδεῖν ὅτι εἶμαι ἀποφασισμένη νὰ διακηρύζω εὐθὺς τὸν σύζυγον τὸν ὁποῖον ἐδιάλεξα. »

Ὁ Βαλμιέρος δὲν ἐνέκρινε ν' ἀποκριθῇ κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸ γραμμάτιον. — Ναί! Ἔχω γονεῖς, εἶπεν εἰς τὸν κομιστὴν αὐτοῦ, πλὴν πρέπει ἡ κυρία Δωρμεσὰν νὰ μὴν ἔμαθεν ἀκόμη καὶ τὰ λοιπὰ περιστατικά. Ὅταν πληροφορηθῇ καὶ διὰ ταῦτα, εἶμαι βέβαιος ὅτι δὲν θέλει ἔχει πλέον τὴν ἰδίαν τρυφερότητα τὴν ὁποίαν μὲ δείχνει τώρα. Πλὴν καὶ δὲν τὴν κατακρίνω. Ἐγὼ δὲν εἶμαι οὔτε δι' αὐτὴν οὔτε διὰ κάμμίαν ἄλλην. Καὶ ἐστέναξε βαθέως.

Αἱ εἰκασίαι αὗται τοῦ νέου δὲν ἦσαν ἄνευ βάσεως. Ἡ κυρία Δωρμεσὰν πληροφορηθεῖσα καλῶς περὶ τοῦ πράγματος, κατήντησε σχεδὸν εἰς ἀπελπισίαν, διότι ἤκουσε τὴν καρδίαν της καὶ ἔγραψεν εἰς τὸν Βαλμιέρον.

Ἡ ψυχὴ τῆς Ἐλεονώρας ὅμως ἦτο πολὺ διάφορος. Ἐντελῶς πληροφορημένη οὖσα περὶ πάντων, εὐθὺς ὅτε ἴδε τὸν Βαλμιέρον, ἐφώναξε χύνουσα δάκρυα θαυμασμοῦ. — Βαλμιέρε! Πόσον εἶσαι ἄξιος ἀγάπης! Μὲ ἔκαμες νὰ συλλάβω τὰ ἴδια ὑψηλὰ αἰσθήματα τὰ ὁποῖα ἔχεις καὶ σύ. Τί ὡραῖον πρᾶγμα εἶναι νὰ ὁμολογῇς τὴν δυστυχῆ μητέρα σου ἐνώπιον ὅλης τῆς πόλεως ἡ ὁποία δὲν ἔχει διάθεσιν νὰ σὲ γνωρίσῃ. Βαλμιέρε! Ὅσον οὔπω θέλεις κάμει νὰ λησμονηθῇ αὐτὸ τὸ ἔγκλημα τὸ ὁποῖον καὶ δὲν εἶναι τοῦ ὀρθοῦ λόγου νὰ ἐπιπέσῃ ἐπάνω σου. Ναί! Θέλεις θριαμβεύσει κατὰ τῆς βαρβάρου ταύτης γνώμης τὴν ὁποίαν βδελύσσομαι. Ἂς ἦτο τρόπος νὰ εἶχα τόσην δύναμιν εἰς τὴν κοινωνίαν, ὥστε νὰ μεταλλάξω τὰ πνεύματά της! Τὸ κατ' ἐμὲ πάντοτε θέλω ἀκούει τὴν καρδίαν μου. Μὲ τὰς παρακαλέσεις μου, μὲ τὰ δάκρυά μου ἐλπίζω νὰ καταπείσω τὸν θεῖόν μου νὰ στέρξῃ τέλος πάντων.... Ὄχι! Εἶναι ἀδύνατον νὰ μὲ ἀντισταθῇ πλέον..... Φεύγομεν τότε εἰς μακρυσμένην τινὰ χώραν, εἰς τὴν ἄκραν τοῦ κόσμου, εἰς μέρος ὅπου νὰ βασιλεύῃ μόνη ἡ ἀλήθεια, ὅπου ἡ ἀρετή.... Ἀλλ' οἴμοι! Σὺ δὲν στέργεις νὰ γίνῃς σύζυγός μου, καὶ ἐγὼ ἡ ἀθλία εἶμαι ἠναγκασμένη νὰ κρατῶμαι ὡς ἀλυσόδετος εἰς τὰ μέρη ταῦτα, νὰ ἀποθάνω ἐδῶ!

— Πῶς νὰ ἀνταμείψω τὴν τόσην σου καλωσύνην, Κυρία; Εἶσαι τωόντι αὐτὴ ἡ ἀρετὴ συσσωματωμένη. Ποτὲ ὅμως δὲν θέλω τολμήσει νὰ καταχρασθῶ τὰ τόσον εὐγενῆ, τὰ τόσον γενναῖα ταῦτα αἰσθήματά σου! Ἡ ἀπόφασίς μου πλέον ἔγινε, καὶ ἡ παντοτεινὴ καταδίκη μου εἶναι νὰ ὑποφέρω μόνος τὸ βάρος τῶν δυστυχιῶν μου.....

Πανταχοῦ διεδόθη ὅτι ὁ Βαλμιέρος δὲν ἔχει πλέον νὰ παραπονεθῇ διὰ τὸ σφανὲς τῆς τύχης του, ὅτι ἔχει ἐν ἑνὶ λόγῳ γονεῖς. Πλὴν πόσον ἀντίστροφος εἶναι ἡ εἱμαρμένη του! Τώρα εἶναι ἀκόμη ἀθλιέστερος. Τὸ πᾶν συνώμοσε νὰ τοῦ διασχίσῃ τὴν καρδίαν. Τὸ πᾶν τοῦ παριστᾷ τὸν πατέρα του ἐπὶ τῆς λαιμητόμου. Ἐνόμιζέ τις ὅτι ἦτο συνένοχός του. Εἰς ὅλα ταῦτα ἀντιθέτει τὴν σταθερότητα τῆς καρδίας του, ἢ τοὐλάχιστον κρύπτει τὰ βέλη τὰ ὁποῖα τὸν ἐπλήγονον. Δὲν παύει δὲ νὰ δεικνύῃ μεγίστην τρυφερότητα καὶ ἀπαραδειγμάτιστον σέβας εἰς τὴν μητέρα του..... Τὸ ἀκόλουθον δὲ περιστατικὸν φαίνεται ὅτι ἐπεφυλάσσετο εἰς τὸν Βαλμιέρον διὰ νὰ κάμῃ ν' ἀναλάμψῃ ἔτι μᾶλλον ἡ μεγαλειότης τῆς ψυχῆς του. Μεταξὺ τῶν μωρῶν καὶ ἀνοήτων ἐκείνων οἵτινες συνεκρότουν τὴν ὑψηλοτέραν τρόπον τινὰ θέσιν τῆς κοινωνίας, ὁ ἀναισθητότερος καὶ συγχρόνως καὶ ὁ κάκιστος πάντων ἦτο Δολσῖνός τις, ἔμπορος μεγαλαυχῶν διὰ τὰ πλούτη του. Δὲν ἔπαυε δ' οὗτος νὰ κατακραυγάζῃ ὅτι τὸν Βαλμιέρον, καί τοι τιμώμενον παρὰ τοῦ Βασιλέως, σφάλλουσιν οἱ εἰσάγοντες εἰς τὸν οἰκόν των, καὶ ὅτι τὸ συμβεβηκὸς τοῦ πατρὸς ἐκάλυπτε καὶ τὸν υἱὸν μὲ ἀνεξάλειπτον αἶσχος. Ὅλοι δ' ἐπρόσεχον εἰς τοὺς λόγους τούτου, ὡς ἀπολαύοντος τὰς εὐνοίας τῆς τύχης. Ὁ Βαλμιέρος ἐπληροφορήθη περὶ πάντων τούτων, πλὴν ἄλλο δὲν ἔκαμνεν εἰμὴ νὰ καταφρονῇ τὸν διαδίδοντα τοιούτους λόγους. Τὸν ἔλαχε δ' ἡ ἀνέλπιστος αὕτη εὐκαιρία, διὰ τῆς ὁποίας ἠδύνατο νὰ ἐκδικηθῇ μεγάλως, ἂν ἤθελεν. Ἀνεψιός τις τοῦ κακοήθους τούτου ἀνδρὸς ἦτον ὅλως διόλου ἔκδοτος εἰς τὴν ἀσωτείαν. Ἡ διαφθορὰ δὲ τῶν ἠθῶν του τὸν ἔφερεν εἰς τὴν χαμέρπειαν, ἐξ ἧς καὶ βαθμηδὸν κατήντησεν εἰς τὸ ἔγκλημα. Τέλος δὲ, μ' ὅλον τὸ χρυσίον τοῦ Δολσίνου, ὁ ἄθλιος οὗτος ἐτελείωσε τὴν ζωήν του ἐπὶ τῆς λαιμητόμου. Ὅλη ἡ πόλις ἔσπευσε ν' ἀποδώσῃ ἑκατοντάπλασίονα εἰς τὸν θεῖον ὅσα αὐτὸς ἠθέλησε νὰ ἐπιφορτίσῃ εἰς τὸν Βαλμιέρον. Οὗτος δ' ὡς ἄνθρωπος μικροψυχὴς, καὶ μηδεμίαν ἔχων σταθερότητα καρδίας, ἔπεσεν εἰς τὴν ἐσχάτην ἀδημονίαν, ὥστε πολλάκις τὸν ἦλθε καὶ ἡ ἰδέα νὰ γίνῃ αὐτόχειρ.

(Ἀκολουθεῖ συνέχεια).